moteris

LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

1971
1
sausis
vasaris

TURINYS

P. Gaučys	Moterys, Nobelio premijos laureatės	2
E. Eretas	Iždagų Uogintai (1)	6
M. Slavėnienė	Tu visada su manim (eil.)	7
A. Tyruolis	Motina ir menininkė	8
R. Schaumann	Sulaikyki valandėlei; Dievo palapinėj; Paskutinio teismo dieną (eil.)	10
R. Rasa	Sugrįžimas	11
D. Sadūnaitė	Sekmadienio rytas; Ankstyvas rytas Orindos priemiesty; Pajūrį; Naktis didmiesty (eil.)	12
J. Paukštienė	Grožis mūsų aplinkoje	13
K. Mansfield	Užsidedant vienuolės šydą (tęsinys)	15
• Šeima ir auklėjimas	A. Giedrius — Pasikalbėjimas	16
	J. Narūnė — "Palikimas"	17
• Moterys pasaulyje		19
	G. Krivickienė — Malonios atostogos	21
	M. Slavėnienė — Kun. Butkus "Tautų Šventovėse"	22
• Gyvenamoji aplinka	Veda A. Yčienė	24
• Madų ir grožio pasaulis	Veda I. Kairienė	25
• Šeimininkių kampelis	Veda L. Murauskienė	27

ILIUSTRACIJOS

S. Valiuvienė	Laivai	3
S. Riomerienė	Parkas	4
H. Žmuidzinienė	Kanados šiaurė	5
I. Labutytė	Medžių metai	6
A. Tarabilda	Mergaitė	7
R. Schaumann	Autoportretas	8
R. Schaumann	Kalėdų naktis	8
R. Schaumann	Apreiškimas	9
R. Schaumann	Madonos	10
R. Rosytė	Šokis	12
A. Tamošaitienė	Lietuviškas šokis	13
M. Kumpytė	Lietuviški ornamentai	14
V. Černiauskaitė	Zodiako mergelė	15
R. Arbaitė	Iliustracijos	17

"MOTERIS" LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS 1971 m. Nr. 1 (79)

REDAKCINĖ KOLEGIJA

NORA KULPAVIČIENĖ
redaktorė

ZUZANA DAUGVAINIENĖ
kalbos taisytoja

ZITA DIDŽBALIENĖ
korektorė

skyrius veda

A. YČIENĖ, I. KAIRIENĖ, E. KRIKŠČIŪNIENĖ, L. MURAUSKIENĖ

BRONĖ PABEDINSKIENĖ
administratorė

LEIDŽIA KANADOS LIETUVIŲ KATALIKIŲ MOTERŲ DRAUGIJA

Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto 4, Ont. Kanada. Spaudė "Žiburių" spaudos bendrovė, Toronto, Ontario. Prenumerata metams $5.00. Viršelis — aukštaitiškas audinys.

Jei nėra kitaip susitarta, gautąją medžiagą, kaip straipsnius, nuotraukas ir kt. redakcija negrąžina ir taiso bei tvarko savo nuožiūra.

"MOTERIS" Lithuanian Women's Magazine. 1971 m. Nr. 1 (79) Printed by "The Lights" Printing and Publishing Co. Limited in Toronto.

moteris

1971 Nr. 1 (79)

MOKSLO IR PRAMONĖS MUZIEJUS ČIKAGOJE

Jau 29 metai iš eilės Čikagos lietuviai dalyvauja Kalėdinėse programose ir eglučių parodoje Mokslo ir Pramonės Muziejuje, kuris yra vienas žymiausių ir populiariausių visame pasaulyje. Praeitais metais jį aplankė virš 4 milijonai asmenų.

Per pastaruosius 3 metus eglutę puošia buvusio Ateities Atžalyno nariai, jų motinos, ir net senutės. Šio mėnesio Muziejaus biuletenio "Progress" (plačiai siuntinėjamo į visus pasaulio kraštus), viršelį puošia lietuvių eglutė, lietuviškas Kalėdų sveikinimas ir keturios mergaitės, kurios prisidėjo prie pagaminimo 400 šiaudinukų ir jų sukabinėjimo ant eglės, kurią per gruodžio mėnesį aplankė virš šimto žiūrovų.

* * *

Nuotraukoje: Zuzana Radavičiūtė, Lauryna Kentraitė, Karolina Kasarskytė, Liucija Vešotaitė.

MOTERYS NOBELIO PREMIJOS LAUREATĖS

P. GAUČYS

Kaip žinoma, Nobelio premija yra didžiausias tarptautinis atžymėjimas, kokiuo nūdien rašytojas, mokslininkas ar kitas koks žmonijai nusipelnęs asmuo gali būti pagerbtas.

Švedų pramonininkas, Alfredas Nobelis, išgarsėjęs dinamito ir kitų sprogstamų medžiagų išradimu ir tuo susikrovęs didžiulį turtą, matydamas, kad šis jo išradimas, padarytas norint palengvinti žmogui sunkų ir pavojingą kasyklose darbą, yra panaudojamas greitesniam ir didesnės apimties žmoių naikinimui, 1895 m. įsteigė savo vardo premijų fundaciją. Kai jis mirė 1896 m., jis jai paliko 33 milijonus kronų. Iš tos sumos nuošimčių dabar yra mokamos premijos. A. Nobelis savo testamente aiškiai pažymėjo, kad duodant premijas neturi būti atsiželgiama į kandidatų tautybę, o vien tik į tai ar jie jų verti. Jos gali būti skiriamos vyrams ir moterims, kurie bus tais metais padarę kokį didelį įnašą žmonijos labui.

Premijas kasmet įteikia Švedijos mokslų akademija, kuri parenka kandidatus iš fizikos ir chemijos, Karoliaus medicinos institutas parenka kandidatus iš medicinos, Švedijos Akademija — iš literatūros ir Norvegijos parlamento Nobelio komitetas skiria Taikos premiją. Premijos įteikiamos kiekvienų metų gruodžio 10 d., A. Nobelio mirties sukakties dieną. Mokslo ir literatūros premijos įteikiamos Stokholme, o Taikos premija — Oslo.

Per ilgą metų eilę ligi šių dienų, 25 moterys yra gavusios tą aukščiausią atžymėjimą. Čia trumpai aprašysime žymiausias Nobelio premijos laureates.

Pirmoji Nobelio premijos laureatė buvo BERTA KINSKY, baronesė von Suttner, kuri 1905 m. gavo Taikos premiją. Ji buvo gimusi Čekoslovakijoje ir išsimokslinusi Austrijoje. Vienoje ji buvo pasamdyta kaip guvernantė pas baroną von Suttnerį. Ten ją įšimylėjo barono sūnus Gundakaras. Taip pat ir ji pamilo jaunuolį. Tačiau netrukus ji turėjo apleisti ne tik barono namus, bet ir savo kraštą. Ji atsiduria Paryžiuje, kur susipažįsta su A. Nobeliu. Jam ieškant bendradarbės, Berta kreipiasi į jį. Paveiktas jos energijos, jis ją užangažuoja. Tada ji grįžta į Austriją kur jos laukia Gundakaras. Jaunuoliai slapta susituokia ir išvyksta povestuvinei kelionei. Kaip tik čia pasirodo jų savotiškumas, nes tai kelionei jie pasirenka Kaukazą.

Ligi komunistų revoliucijos Kaukaze buvo mažytė kunigaikštija, Mingrelija, kurią tuo metu valdė princesė Dadiani. Jaunavedžiai nuvyksta pas ją ir pas ją išgyvena devynerius metus. Mat jaunas baronas vedė prieš tėvų norą ir neturėjo lėšų. Abudu pradėjo rašyti romanus, kurie neturėjo didesnės vertės, tačiau jie užsidirbdavo pragyvenimą iš savo pluksnos.

Per visą tą laiką Berta susirašinėjo su Nobeliu. Jiem abiem taika buvo svarbiausias tikslas, idealas, kuriam jie pašventė savo gyvenimą. Iš pradžių, Berta įstojo į Tarptautinę Taikos sąjungą, o vėliau, 1891 m. įsteigė Austrijos Taikos komitetą. 1888 m. ji išleido veikalą "Šalin ginklus!", kuris plačiai išgarsino jos veiklą. Kartu su tuo ji leido taikos reikalui pavestą žurnalą. Visas savo jėgas ir visą energiją ji skyrė kovai už taiką, už tarptautinį arbitražą ir už socialines reformas.

JANE ADAMS, amerikietė, visas savo jėgas pašventė atkakliai kovai su skurdu. Ji buvo vieno Illinojaus valstijos senatoriaus duktė. Baigusi mokslą, ji jieškojo praktinių ir teoretinių būdų šalinti skurdą, tais laikais kerojusį kaikuriuose Čikagos rajonuose. 1889 m. ji Čikagoje įsteigė labdaringą organizaciją "Hull — House". Vienas turtingas žmogus (Hull) padovanojo savo rūmus tai organizacijai, kur rado prieglobą vargšai. Juose buvo įsteigtas vaikų darželis, valgykla ir specialybių įsigijmo kursai.

Kartu su tuo, ji rašė veikalus apie socialines problemas. Pirmas pasirodė 1902 m. "Demokratija ir socialinė etika", o vėliau - "Naujos taikos idejos" ir visa eilė kitų. Su vis didėjančiu atsidavimu ji dirbo už tarptautinės taikos įsigalėjimą, o 1914 m. įsteigė ir vadovavo Amerikiečių Moterų taikos partijai. Jau 1915 m. ji buvo žinoma kaip tarptautinių konfliktų arbitražo pagalba propaguotoja. Netrukus ji buvo išrinkta Hagoje susirinkusio tarptautinio moterų kongreso pirmininke, o taip pat ir "Moterų tarpt. komiteto taikai išlaikyti" pirmininke. Tas komitetas buvo labai veiklus neutraliose valstybėse besirūpindamas greičiau baigti karą. 1919 m. tas komitetas buvo perorganizuotas į Tarptautinę Moterų Taikos Organizaciją. 1931 m., laimėjusi Nobelio Taikos premiją, Jane Adams gautąją sumą padovanojo tai organizacijai.

EMILY GREEN BALCH. Kai 1946 m. Emily Green Balch, savo ruožtu, laimėjo Nobelio Taikos premiją už savo veiklą moterų labui ir už pastangas išlaikyti tarptautinię taiką, anot jos pirmąją žmonių laimės sąlygą, ji gautąją sumą paaukojo aukščiau minėtai organizacijai, kurios ji buvo garbės pirmininke.

E.G. Balch buvo gimusi 1867 m. Bostone, advokato šeimoje. Baigusi aukštąjį mokslą, ji pasišventė likimo nuskriaustųjų reikalams. Grįžusi iš pasitobulinimo studijų Paryžiuje, ji parašė veikalą apie "Valstybės pagalbą vargšams Prancūzijoje". Dirbdama socialinėje srityje, ji suderino savo studijas su veiksminga pagalba toje srityje, o taip pat talkininkavo įsteigti Moterų Unijų Sąjungą ir buvo vartotojų organizacijos pirmininkė. Ji pirmoji iškėlė reikalą darbininkams nustatyti minimalų atlyginimą. Nuo 1913-18 m. ji buvo Wellesley Kolegijos politinių bei socialinių moksų profesorė, dalyvavo emigrantų komisijose ir nuolat važinėdavo į užsienį pasitobulinti.

Tuo tarpu kai Jane Adams atstovavo valią, principus ir charakterio tvirtumą, Emily Balch simbolizavo vidinę ugnį ir aistrą, kokias sukelia didžiosios socialinės žmonijos problemos. Jai teko išgyventi karčių nusivylimų už savo taikos idėjas, nes ji dėl jų buvo atleista iš profesorės pareigų 1918 m.

Pradedant 1916 m. ji visas savo jėgas atiduoda tarptautinės taikos įgyvendinimo reikalui. Tais klausimais ji parašo du veikalus, siūlydama savo taikos

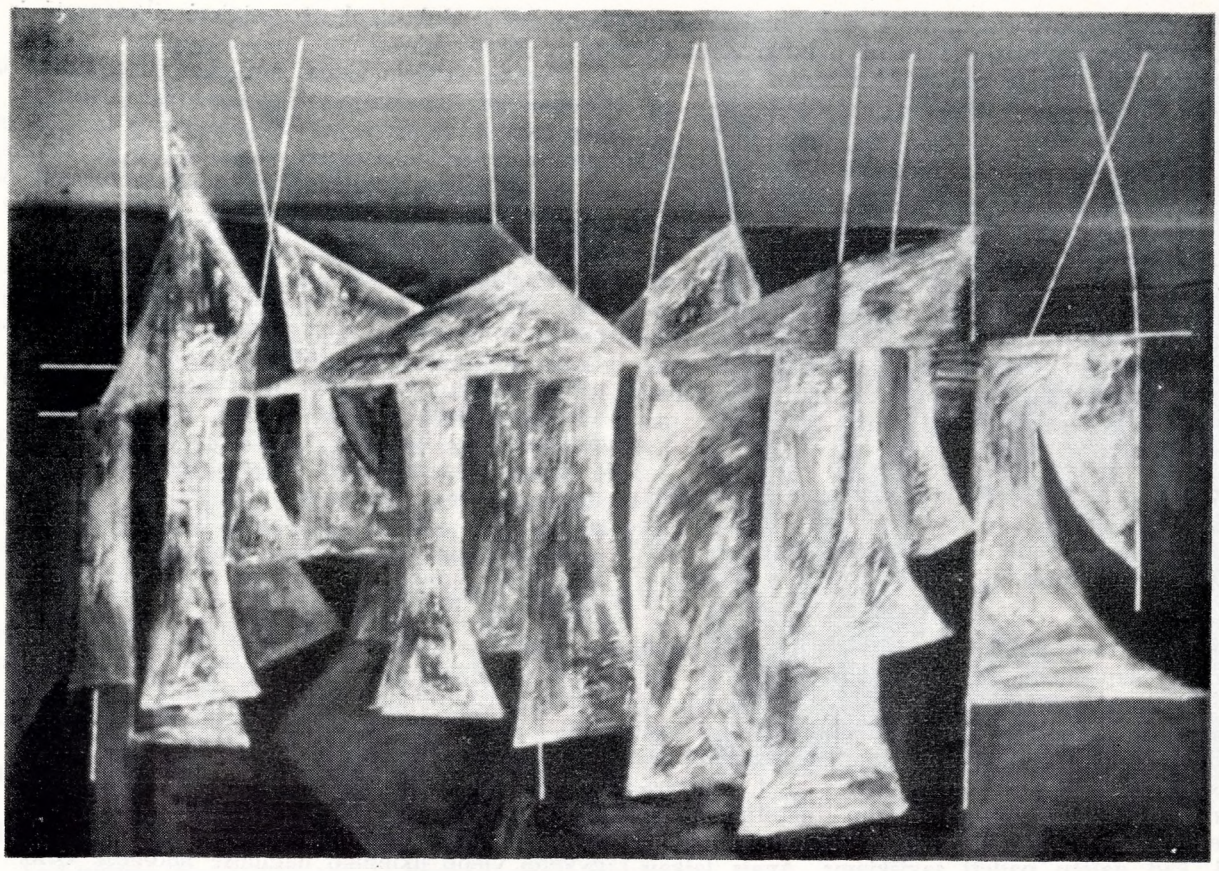

S. VALIUVIENĖ LAIVAI

projektą. 1946 m. vykdama į X – ji Tarp. Moterų organizacijos kongresą, ji pareiškia, kad tik milžiniškos tarptautinės moterų organizacijos įsteigimas tegali pasauliui užtikrinti taiką ir pasiūlo tokios organizacijos planą, E. Balch nuomonės ir įsitikinimai paskleisti jos raštuose. Tarp daugelio kitų, ji reiškė pažiūrą, kad geriausia valdžia būtų ta, kuri valdytų visuotiniu pritarimu. o ne vien tik daugumos pasisakymu. Nes visad reikia vengti mažumą įskaudinti ar ją dominuoti . . .

Šalia moterų, pasišventusių taikos ar socialinėms problemoms ir gavusioms Nobelio Taikos premiją, dabar stabtelkime prie tų, kurios laimėjo Nobelio Literatūros premiją.

SELMA LAGERLÖF buvo pirmoji, ją gavo 1909 m. Ji gimė 1858 m. Švedijos Varmlando provincijos dvare ir nuo pat vaikystės prisiklausė daug pasakų ir legendų, ir augo laiminga, ligi ją sukrėtė dvi nelaimės: liga ilgus metus ją laikė savotiškai suparaližavusi ir galiausiai ją paliko šlubą; paskui, medžiaginio pobūdžio sunkumai privertė parduoti savo vaikystės bei jaunistės metų dvarą Morbacka. Visa tai Selma labai jautriai išgyveno, nes ji prarado ne tik namų židinį, bet ir vietą, kur buvo susikaupę visi jos vidiniai poezijos lobiai, iš kurių vėliau buvo išausta Gösta Berlingo ir Nilso Holgersono aplinkuma. Norėdama, atpirkti Morbacka, ji pradėjo rašyti.

Besistengdama atgauti dėl ligos prarastą laiką, ji įstojo į Stockholmo mokytojų seminariją, tikėdamasi būti mokytoja. 10 metų išmokytojavusi, galiausiai ji atsidėjo literatūrinei kūrybai. 1887 m. ji susipažino su baronese Sofija Adlersparre, "Šeimos židinio" redaktore, kuri, kaip sakoma, "atrado" Selmą, ją skatino ir gelbėjo. Baronesės palaikoma, S. Lagerlöf parašė "Göstą Berlingą", kuris spausdinamas atkarpoje turėjo nepaprastą pasisekimą, bet išėjęs knyga, prarado skaitytojų palankumą. Po metų jis buvo išverstas į danų kalbą, tačiau nesusilaukė dėmesio. Tik kai baronesės ir jos įtakingų draugių dėka pavyko sudominti garsųjį danų kritiką Georgą Brandesą, kuris, perskaitęs Göstą Berlingą, parašė labai palankų straipsnį apie jį, visa, lyg rankos pamojimu, pasikeitė, nes ji išgarsėjo ne tik Danijoje, bet ir Vokietijoje. Nuo tada Selmos Lagerlöf kūriniai patapo pasaulio literatūra, nes buvo išversti į 30 kalbų ir ligi šiai dienai Gösta Berling tebėra populiariausias Švedijoje romanas.

Gösta Berlingo pasisekimas įgalino Selmą išvykti į užsienį. 1897 m. ji išleido "Antikristo stebuklas", romaną iš Sicilijos aplinkos, kuriame gabiai aprašė italų kaimiečių gyvenimą. 1904 m. pasirodė jos "Kristaus legendos", vaizduojančios Kūdikį Jėzų. Prieš tai išėjo jos didelis romanas "Jeruzalė", kuriame vaizduoja Švedijos provinciją ir lygiagrečiai Šventąją Žemę. Jame pasakojama, kaip būrys ūkininkų pardavė savo sodybas ir išvyko į Jeruzalę laukti "neišvengiamo Viešpaties atėjimo". 1906 m. ji ėmėsi visai kitokio kūrinio – žavingos vaikų pasakos – –"Nuostabių Nilso nuotykių", kurios pirmas tikslas buvo vaikus supažindinti su Švedijos geografija. Dabar viso pasaulio vaikai seka Nilso stebuklingą kelionę, o Pedagoginis muziejus Paryžiuje 1958 m., S. L. 100 metų gimimo proga išstatė rinkinį akvarėlių ir piešinių, atliktų mažų vaikų, kuriuos paskatino šito jos šedevro skaitymas.

1907 m. jai buvo suteiktas Upsalos universiteto garbės daktarės laipsnis, o 1914 m. ji buvo vienintėlė moteris, priimta į Švedijos Akademijos narius.

1908 m. Selma L. atpirko Morbacka, senąjį vaikystės dvarą, ir ten apsigyveno. Tai padaryti ją įgalino Nobelio, premijos lėšos. Dabar Selma Lagerlöf buvo garsi visam pasaulyje. Pagal vieną jos kūrinį buvo parašyta opera "Ekeby riteriai", pagal žymiausius jos veikalus buvo susukti filmai dalyvaujant garsiausiems tų laikų pasaulio aktoriams, garlaiviai buvo pavadinami jos herojų ar jos pačios vardais, leidžiamos atvirutės su jos romanų protagonistų gyvenamų vietų nuorodom, vaizdais ir t.t. S. Lagerlöf mirė 1940 m., tačiau ligišiol ji tebėra žinoma, kaip nuostabi pasakų ir legendų kūrėja, kuria žavisi viso pasaulio jaunimas.

SIGRID UNDSET, norvegė, už savo literatūrinę kūrybą, 1928 m. gavo Nobelio premiją, kurią ji išdalino įvairioms labdaros organizacijoms. Nei savo asmenybe, nei raštais, ji nebuvo panaši į S. Lagerlöf.

Jos gyvenimas, jos kaip motinos, patyrimai buvo sunkūs ir skausmingi. Ji buvo gimusi Danijoje. Jos tėvas — žymus visoje Skandinavijoje archeologas, o motina danė. Sigridė tik ką buvo gimusi, kai šeima persikėlė į Oslo. Vienuolikai metų prabėgus, mirė jos jaunas tėvas, linksmas, inteligentiškas, bet nerūpestingas vyras, palikęs žmoną su trim dukterim be lėšų. Šešiolikametė Sigridė buvo priversta eiti uždarbiauti, kad galėtų padėti saviškiams. Anais laikais darbo sąlygos moterims buvo labai neįprastos, bet Sigrida atidarė horizontus, kurių, kitaip tikrausiai, ji nebūtų pamačiusi: ji pažino dirbančiųjų moterų sąlygas. Ji pasijuto beuždūstanti dirbdama monotoniškoje, priverstinėje aplinkumoje. Norėdama iš jos ištrūkti, ji pradėjo rašyti noveles. Stebėjimus, patirtus ją supusioje aplinkumoje, ji sujungė su norvegų tautosaka, pažinta iš jos tėvo pasakojimų. Tuo ji pelnė stipendiją, ją įgalinusią keliauti po visą Europą. Greitu laiku ji galėjo mesti savo darbą ir visiškai atsidėti literatūrinei kūrybai. Ji atsidūrė Romoje, griežtai priešingam pasaulyje nei tas, kuriame ji ligšiol gyveno. Ten ji susipažino su dailininku Svarstadu ir su juo susituokė. Su juo susilaukė šešių berniukų ir dukters, kuri apsigimė silpnaprotė ir eidama 20 m. mirė.

Tuo metu Oslo vienas norvegas supažindina tautiečius su Prancūzijoje bevykstančiu dvasiniu atgimimu. Ji susižavi juo ir įsijungia į tą judėjimą, kuris katalikybei įkvėpė naują kryptį ir skatino į socialinę veiklą. Jo įtakoje, ji pradeda tyrinėti Norvegijos vidurinių amžių katalikų mistiką ir apie ją sukuria dideles istorines freskas.

Garsiausias tų veikalų yra "Kristina Lavransdatter" (išversta ir į lietuvių kalbą). Jame jausmai jaunos moters, vėliau pražydusios, pagimdžiusios septynis vaikus, niekad nebuvo geriau pavaizduoti, nebuvo labiau sukrečiantys kiekvienai, motinai, kuri naujagimį laikė ant savo rankų. Ji matė diena po dienos vaiką išaugant į vyrą, paskui jį nutolstant, o kartais ir numirštant. Ir greta šitų motinos, tokių stiprių jausmų, karštą, nenutrūkstančią meilę vyrui, su kuriuo ji sujungė savo gyvenimą. Kitas nemažiau garsus jos romanas — "Olav Andunsven", irgi vyksta XIII šmt. Norvegijoje ir jame daug vietos skiriama religiniams išgyvenimams.

Sigridė Undset, bejieškodama savęs pačios, 1919 m. perėjo į katalikų tikėjimą. Tas atsivertimas Norvegijoje sukėlė ne tik nuostabą, bet ir didelį skandalą, nes Norvegijoje protestantizmas yra valstybės religija. Tas jos žygio pasėkas dar labiau sutirštino tai, kad jos vyro pirmoji žmona tebebuvo gyva, ir Sigridė norėdama praktikuoti katalikų tikėjimą, turėjo atsiskirti nuo vyro. Ji su vaikais apsigyveno vieno ūkininko namuose netoliese Oslo.

Nuo 1935 m. Sigridė savo straipsniuose pradėjo pulti nacizmą ne tik vietos, bet ir užsienio spaudoje. 1940 m. vokiečiams užplūdus Norvegiją, S. U., būdama 60 m. amžiaus, ant pašliūžų per Laponiją atbėgo į Švediją, o iš ten nuvyko į JAV. Karui pasibaigus, ji sugrįžo į Norvegiją, į savo namus. Juose rado nacių sudaužytus baldus ir stalą, ant kurio ji parašė savo geriausius veikalus.

Karalius Haakonas, didelis jos gerbėjas dėl jos laikysenos karo metu, ją apdovanojo aukščiausiu Norvegijos šv. Olafo ordinu. Mirtis ją užklupo pirma nei ji baigė rašyti šv. Kotrynos Sienietės biografiją. Ji mirė 1949 m. birželio 10 d. ligi galo išlaikius nepaprastą veido patrauklumą.

S. RIOMERIENĖ PARKAS

PEARL BUCK yra gimusi JAV, 1892 m. amerikiečio misijonieriaus, gyvenusio Kinijoje, šeimoje. Ji išaugo Sanchajuje ir ten mokėsi kartu su kinais, pažino jų gyvenimą, papročius ir galvojimą. Kai sulaukusi 17 m. ji grįžo į JAV tęsti mokslą, ji jautėsi lyg atsidūrusi tremtyje, gyveno pagal kinišką būdą ir troško greičiau vėl į Kiniją patekti.

Tas jos noras greit išsipildė, nes ji ištekėjo už agronomo J. Lessing-Bucko, kuris dirbo kartu su protestantų misijonieriais Kinijoje. Kartu su juo, ji išvažinėjo visą Kinijos šiaurę ypatingai neramiais laikais. Ji buvo mokytoja, profesorė, daugelio universitetų paskaitininkė, pilnai įsijungusi į kinų pasaulį, kurį laikė savu. Ji nenorėjo sutikti su tuo, kad amerikiečių ir anglų žmonės vadovautų misijom, būtų vyresni už vietinius. Kartą ji pasakė: "Niekad negalėsiu pakankamai atsiprašyti kinų tautą už tai, kad Jėzaus Kristaus vardu mes jai prisiuntėm kvailų arogantiškų, prietaringų žmonių, kad jai įdiegtume savo prietarus, savo tikėjimą ir teorijas".

Tačiau po truputį ji pradeda jausti šauksmą jos belaukiančio uždavinio kuriam, atrodo, likimas ją buvo paruošęs. Ji turėjo Vakarams perteikti subjektyvų, o kartu ir objektyvų paveikslą šalies, kurią ji mylėjo. Kiek amerikiečių ir europiečių turi būti dėkingi tai moteriškei už pažinimą tos Azijos tautos sielos, kurios romanai paplito po visą pasaulį. 1923 m. viename amerikiečių žurnale pasirodė jos pirmas straipsnis, o 1932 m. jau ji gavo Pulitzerio premiją ir 1938 m. Nobelio literatūros premiją. Žinant, kad pirmas jos romanas per 11 mėnesių ėjo iš leidyklos į leidyklą, nes niekas nenorėjo jo spausdinti, tai buvo labai staigus jos pripažinimas.

Pirmam savo romane "Rytų vėjas, vakarų vėjas", ji vaizdavo didelio miesto kinų aukštąją visuomenę. Jame mes matome dviejų kartų konfliktą: senąją, prisirišusią prie tūkstantmečių tradicijų ir jaunąją - -atvirą vakarų idėjoms. "Geroji Žemė", priešingai, vyriausiu veikėju turi vargingą ūkininką, sunkiai su savo šeima besiverčiantį iš nedidelio sklypo, tačiau toji žemė jam įdiegia gilią, instinktyvią meilę.

Čia reikia pažymėti, kad Selma Lagerlöf, Sigrid Undset ir Pearl Buck, visos trys tarptautinio pobūdžio rašytojos, kurių veikalai buvo išversti į daugybę kalbų, susidūrė su tom pačiom kliūtim ir patyrė panašius atmetimus. Gal tų sunkumų jos susilaukė todėl, kad jų kūriniai buvo labai originalūs, nes neįprastų veikalų leidėjai nedrįsta leisti ir įvertinti. Tačiau kai 1931 m. pasirodė P. Buck romanas "Geroji žemė", jis iš karto patapo "bestselleriu".

Besidžiaugdama visuotiniu pripažinimu, P. B. išgyveno ir didelį skausmą. Kinijoje ji susilaukė dukros, kurią nepaprastai mylėjo. Bet ją laukė baisus bandymas. Vienos ligos pasekmėje, graži mergaitė nors fiziniai augo, tačiau jos protas nesivystė. Nors sveika ir stipri, protiniu atžvilgiu ji liko ketverių metų amžiaus lygyje. Šalia to, ji patyrė niekad nebegalėsianti turėti daugiau vaikų. Ši nelaimė ją smarkiai sukrėtė. Norėdama išvengti nevilties, ji adoptavo visą eilę vaikų, kurie atgaivino jos namų židinį. Gėriu begydydama blogį, ji aptramdė savo kančią ir suteikė džiaugsmą ir gerbūvį nelaimingiesiems, vaikams. Nuo to laiko visas savo pajamas iš knygų, kurios plito dideliais tiražais, ji skyrė vaikų namams.

H. ŽMUIDZINIENĖ KANADOS ŠIAURĖ

* * *

* * *

*

1940 m. ji galutinai grįžo į JAV, kur patyrė prisitaikinimo sunkumus. "Peržengus 40 m. slenkstį, rašo ji, nelengva pradėti naują gyvenimą savo gimtoje šalyje, sunku įleisti šaknis". Sulaukusi senyvo amžiaus, P. Buck tebėra veržli ir stipri. Jos romanai yra ne tik vienintėliai dokumentai apie didelės tautos gyvenimą jos tragiško laikotarpio metu, bet taip pat savo tikroviškumu, savo tonu ir proporcijom laikomi didžiai vertingais meno veikalais.

* * *

IŽDAGŲ UOGINTAI

(ISTORINIS ŠKICAS) (1)

JUOZAS ERETAS

I

Šeimos reikšmė viešame gyvenime

Carų okupuotame krašte lietuviai neturėjo didesnių galimybių visuomeniniams darbams, nes tai buvo tie laikai, kuriems iki 1905 m. tiko graudus Baranausko skundas: "Anei rašto, anei druko mums turėt neduoda. Tegul, sako, bus Lietuva ir tamsi ir juoda". Ta priespauda lietuvius vertė pasitenkinti daugiausia tik savo šeimos židiniu, bažnytinėmis brolijomis ir ekonominiais rateliais.

Taip, žinoma, buvo ir Užnemunėje. Tačiau su tuo skirtumu, kad dėka čia veikusio Napoleono kodekso neleidžiančio smulkinti ūkių, šeimos medžiagiškas pagrindas buvo stipresnis, o iš ūkio išėjusieji dažnai turėjo galimybės eiti mokslus, įgalinančius jems visuomenėje plačiau užsimoti už jų tautiečius Kaunijoje arba Vilnijoje, ypač spaudą atgavus 1905 m. Tokiu būdu ir Bažnyčia Sūduvoje laimėjo didesnį skaičių kunigų, negu kitur. Čia pasitaikė ir daugiau gydytojų bei juristų, taipgi turinčių teisę veikti savųjų tarpe.

Tokiose sąlygose ne tik pavieniai asmenys, o ištisos šeimos galėjo prisidėti prie tautiečių sąmoninimo, lavinimo bei jų paruošimo laisvesniam gyvenimui, iš kurio savaimingai turėjo išaugti ir noras vėl atgauti savo nepriklausomybę. Šeima visuomet yra tėvynės širdis, dėlto ir kone visas visuomeninis gyvenimas priklauso nuo jos padėties. Ilgus metus Rygoje veikęs baltiečių bičiulis J.G. Herderis (1744—1803) teisingai teigia:"Valstybės gėrovė teplaukia iš sveikų šeimų".

Kitur jau seniai yra suprasta šeimos reikšmė visuomeniniams sąjūdžiams ir net valstybėms, ypač jų išlaikymui. Prancūzai, pavyzdžiui, net kalba apie lemiamą įtaką dviejų šimtų savo šeimų, o amerikiečiai tokių pas save priskaito 150. Nors tiek vieni, tiek kiti pirmoje eilėje pabrėžia medžiagišką tų šeimų pajėgumą, reikia pridurti, kad šį šeimos tvirtumą pirmiausia pagrindžia fizinis gajumas, intelektualinis stiprumas ir moralinis švarumas, ir tai ne riboto skaičiaus šeimų, o jų visumos.

Tad istorikas negali neatkreipti dėmesio į šeimas, iš kurių išaugo veikėjai. Geriausia seksis, jei savo tyrinėjimo objektu pasirinksime ne visą tautą, o tam tikrą šaką, kuri lengviau suvokiama ir tiksliau gali būti tyrinėjama. Pasirinkdami šį kelią, mes čia pasitenkiname zanavykais, kurių tarpe vėl apsiribojame Sintautų valsčiuje gimusiais. Jie mums sudaro, tartum, tą fokusą, kuriame įžiūrime visą tautą. Būtų gražu, jei ši studijėlė paskatintų ir kitas plunksnas panašiai atvaizduoti savo šeimos ar giminės buitį naujausiuose laikuose. Tai būtų vertingas įnašas mūsų istorijos nušvietimui, nes tautos istorija yra, bent tam tikra prasme, suma jos šeimų istorijų.

II

Zanavykų šeimos

Zanavykai gyvena atokiai nuo didesnių centrų, plentų ir geležinkelių. Susispaudę šiaurės Užnemunės dalyje už Novos upelio, nuo Kaunijos atskirti Nemunu, jie geografiškai gerokai nustumti į šalį. Nepriklausomybės laikais buvo sumanymas iš Kazlų Rūdos pravesti geležinkelį į Šakius. Kelias jau buvo paženklintas gairėmis, bet planas ir liko planu. Zanavykai neturėjo politinio ar kultūrinio centro, nes žymiausias jų miestelis, Šakiai, buvo daugiau kelių susikryžiavimo taškas, negu dvasios židinys, kas jiems neleido būti polariniu partneriu tokiai Tilžei ar Ragainei. Jie iki Lietuvos atstatymo neturėjo mokslo įstaigų, nes artimiausia gimnazija buvo kapsų žemėje — Marijampolėje, o kunigų seminarija net pas dzūkus — Seinuose. Zanavykų "centras" buvo decentralizuotas skaitlinguose jų viensėdžiuose. Juose jie puoselėjo tą kultūrą, kuri urbaniškesnėse srityse išsivystė miestuose, prisiminkime — nekalbant apie Vilnių ir Kauną — tik kapsų Marijampolę, aukštaičių Panevėžį, žemaičių Telšius.

Bet nepaisant viso to, zanavykai nebuvo užkampiniai snaudaliai; anaiptol, jie reikšmingai, kaikada net sprendžiamai, prisidėjo prie Lietuvos atstatymo. Pažymėkime, pavyzdžiui, Kudirką, gyvenusį Šakiuose ir mirusį Naumiestyje, sukūrusį Lietuvos himnu virtusią "Tautišką giesmę". Tame pačiame kampelyje, Slavikuose, gimė vysk. Pranas Būčys MIC. Čia dirbo ir knygnešys Pranas Kriaučiūnas, kurio "Laiškai iš Zanavykijos" įdomiai nušviečia čionykščią situaciją. O Griškabūdyje jaunuoliškus savo metus praleido "kalbos tėvas" Jonas Jablonskis.

Ypač džiuginantį vaizdą teikia Sintautų parapijoje išaugusios šeimos, antai Vaitiekūpių Banačiai, Bridžių ir Pakorbūdžių Jakaičiai, Iždagų Uogintai, Santakų Vaičaičiai, Piktžirnių Vailokaičiai, prie kurių prisijungia pavieniai Danilauskų, Dėdinų Gintnerių, Keblinskų Sakalauskų ir dar kitų šeimų nariai. Nepriklausomybės metu šis valsčius vien kunigų buvo

davęs virš dvidešimties. Taigi, kitų beveik užkampiu laikoma Zanavykija, dar prieš pirmą pasaulinį karą knibždėte knibždėjo šeimomis, davusiomis lietuviškam gyvenimui neproporcingai daug patriotų, inteligentų specialistų.

Šitą, iškart nevisai suprantamą faktą, be jau minėto Napoleono kodekso, gali išaiškinti sena patirtis, kad tautiškas jausmas itin išryškėja prie sienų, ypač prie tokių, kur susiduriama su svetima tauta, svetima kalba ir kitokia religija. O čia kaip tik taip buvo: anapus vyraujantis, evangeliška konfesija persunktas, vokiškumas vertė zanavykus įsistiprinti savo katalikiškai nuteiktoje lietuvybėje. Dėlto ir visai nesistebime, kad Lietuvos himnas buvo sukurtas vos pora šimtų meterių nuo rubežiaus. Pasienių lietuvybė beveik visur sąmoningesnė, negu krašto viduje gyvenančių tautiečių, mažiau jaučiančių antagonizmą su kitomis tautomis. Šimtmetinėje opozicijoje su kryžiuočiais gyvenę žemaičiai tam yra kitas ryškus pavyzdys.

Šį tautinį įsisamoninimą šiame pasienyje dar sustiprino ta laiminga aplinkybė, kad zanavykai gyveno prie dviejų svarbiausių knygnešių traktų, kurie abu vedė į Šakius: šiaurinis — per Sudargo miškus, pietinis — iš Slavikų nuo Šešupės krantų. Traukdami šiais keliais, knygnešiai savo atramos punktus turėjo kaip tik pakelyje pasitaikančiuose, rusų žandarams mažiau prieinamuose viensėdžiuose. Užsukdami į juos, knygų platintojai savo raštais praturtindavo visą zanavykų trikampį tarp Novos, Šešupės ir Nemuno.

Bet knygnešiai nebūtų tiek atsiekę be savo vado kun. Martyno Sidaravičiaus (1829—1907). Įšventinęs jį į kunigus vysk. Valančius jaunus dvasininkus taip karštai ragindavo platinti savąją spaudą, kad Sidaravičius šį darbą padarė savo gyvenimo uždaviniu. Patogiausias sąlygas tam darbui jis turėjo gyvendamas Sudarge (1873—1907) Sudargas buvo idealus punktas kontrabandai pertraukti iš Rytprūsių ir paskleisti ją ne tik Sūdavoje, bet ir kaimyninėje Žemaitijoje. Sidaravičius taip gudriai mokėjo savo rašytojų ir platintojų tinklą paslėpti nuo žandarų, kad jam beveik nekliudomai pavyko vykdyti ugningą Valančiaus raginimą. Tuo atžvilgiu kone visi sąmoningesni zanavykai buvo pasidarę jo "parapijiečiais".

Žinant visa tai nesunku suprasti, kodėl zanavykai tautiniai įsisąmonino taip anksti ir taip giliai, ir kodėl jie taip sekmingai galėjo prisidėti prie Lietuvos atstatymo. Kad šitieji išdėstymai neliktų tik blankia teorija, mes juos čia pavaizduosime vienu apčiuopiamu pavyzdžiu. Tokiu, iš daugybės panašių, mums gali tarnauti Iždagių Uogintai kurie savo šeimos nariais — kunigu ir pulkininku, vienuolyno vyresniąja ir gimnazijos mokytoja — skaidrai nušviečia situaciją. (Bus daugiau)

Uogintų šeimos istorija bus spausdinama nuo 1 iki 5 nr.

Red.

M. SLAVĖNIENĖ

TU VISADA SU MANIM

(dvidešimčiai metų begyvenant Australijoj praėjus)

Jau dvidešimt metų,
Kai stoviu čia —
Po Kryžiumi Pietų.
Jo didelės žvaigždės,
Ir spindinčios, ir aiškios,
Ir tu pasiklydus tarp jų.

Kaip keista, kaip keista:
Po Kryžiumi Pietų
Jau dvidešimt metų stovi ir Tu.
Stovi ir Tu prieš mano akis.
Graži Tu savo mėlyne dangaus
(Kaip mūs Maironis jautriai sakė),
Dubysos pakalnėm žaliom.
Čia ir Nemunas, Neris, Šešupė.
Jūs čia — po Kryžiumi Pietų.
Jūs man ir dangų, ir žemę apsupę.
Per jus aš nematau nieko, nieko:
Nei šio krašto upių,
Nei kalnų,
Nei ežerų.
Tik Tu viena, tik Tu viena
Vis stovi prieš mane
Tarp žvaigždžių žėrių.

Tavo akys liūdnos,
Ir skausmas veide,
Ir almanti nuo septynių kalavijų
Širdies žaizda.
Auburn, 1970.

A. TARABILDA MERGAITĖ

MOTINA IR MENININKĖ

RAŠYTOJĄ RUTH SCHAUMANN APLANKIUS

A. TYRUOLIS

Savo mokslinės kelionės metu šią vasarą būdamas Miunchene, turėjau malonią progą aplankyti ten gyvenančią žinomą rašytoją ir menininkę Ruthą Schaumann, neseniai peržengusią 70 metų amžiaus slenkstį (gim. 1899 m.). Kartu su Gertruda von Le Fort ji rikiuojasi į iškiliųjų dabarties vokiečių katalikų rašytojų gretas.

Gimusi Hamburge — tėvas buvo karininkas — ji jau ankstyvoj jaunystėj pasirinko Miuncheną, kaip meno centrą, kur galėjo išsiskleisti jos, kaip rašytojos ir menininkės, talentas. Šiandien Ruth Schaumann žinoma kaip rašytoja, poetė, skulptorė ir grafikė. Kartu tai viena iš produktingiausių dabarties rašytojų. Miunchene ji perėjo į katalikybę (1924 m.), ten ji ištekėjo už katalikų žurnalo "Hochland" redaktoriaus Fridricho Fuchs (mir. 1948 m.), ten jau 1931m. laimėjo Miuncheno poezijos premiją, ten išaugino gražią 2 sūnų ir 3 dukterų šeimą. Toks trumpai nusakytas šios pavyzdingos motinos ir uolios menininkės gyvenimo kelias.

Šia rašytoja buvau jau anksti susidomėjęs, nes lygiai prieš 40 metų į lietuvių kalbą išverčiau jos eilėraštį "Mirtis ir piemuo", kuris taip prasideda:

Savo gražią kaiminėlę
Sergsti mintimi guvia...
Eik, atgulki, piemenėli, —
Paganysiu už tave.

Ganos danguj žvaigdužėlės,
O mėnulis sergsti jas.
Kas gi būtų jas pakėlęs
Į melsvos nakties lankas?

Šios skambios kuklios eilutės, kaip matom, turi ir gilesnę prasmę, ir tatai žymi visą Ruthos Schaumann poeziją, kuri yra jos meninių sugebėjimų išraiška žodžiu. Kaip pati autorė prisipažįsta, jau nuo ketvirtųjų amžiaus metų pradėjusi "kurti". Deja, vos persikėlusi į Miuncheną ligos buvo pririšta prie lovos keleriems metams. Negalėdama atsidėti meno, ypač skulptūros, darbams, su juo didesniu pasišventimu ėmėsi poezijos. Jos pirmasis eilėraščių rinkinys "Katedra" (1920 m.) jau atkreipė kritikų dėmesį. Čia poetė, Rainer Maria Rilkės stiliumi, apgiedojo savo ryšį su Kūrėju ir jo kūriniais. Antrajame savo eilių rinkinyje "Pumpuro dugnas" (1924 m.) atsisakė Rilkės stiliaus ir su kūdikišku nuoširdumu apgiedojo savo pasišventimą Dievui. Šiose eilėse jaučiamas šv. Pranciškaus, to Dievo didžiojo trubadūro, stilius, ypač kai poetė kalba apie savo "seserį pievą", nesudievindama gamtos, kaip tai daro panteistai. Meilės ir šeimos gyvenimą apdainavo kitame eilėraščių rinkinyje, pavadintame "Vynuogių alkas" (1927 m.). Tuo pačiu metu poetė nusileido ir į vaikų pasaulį, duodama jiems eilių knygą su savo medžio raižiniais, pavadintą "Rožė". Čia ypač keliama motinos meilė vaikams. Meilę vyrui, vaikams ir Dievui išreiškė rinkinyje "Žiedas su antspaudu" (1937 m.).

Savo prozinę kūrybą Ruth Schaumann pradėjo apsakymėlių rinkiniu "Žydinti lazda" (1929 m.), kurį į lietuvių kalbą išvertė uoli katalikų literatūros vertėja A. Čeilytkaitė — Žagrakalienė. Čia kasdieninius įvykius rašytoja sugebėjo pakelti į aukštesnę, prasmingesnę plotmę. Kituose jos kūriniuose, kaip "Yves" (1923 m.), "Septynios moterys" (1933.), ke-

R. SCHAUMANN — KALĖDŲ NAKTIS

lia sužadėtinės, žmonos, motinos problemas, spręsdama jas religinės pasaulėžiūros šviesoj. Daugiau paskutiniuoju metu rašytuose romanuose — jiems gal labiau tiktų ir apysakų vardas — kaip "Laikrodis" (1946 m.), "Angelų kalnas" (1950 m.), "Kurtinė" (1955 m.), keliamas kaltės bei suklydimo išpirkimas pasiaukojimu. Tuo būdu Ruth Schaumann savo kūrybos tematika visiškai priartėja prie Gertrūdos von Le Fort kūrybos ir ją papildo. Ji yra iliustravusi ne tik savo, bet ir kitų knygas, pav. kardinolo Mindszenty "Motiną".

* * *

Pakeliui pas rašytoją, bemąstydamas apie jos kūrybą, persikėliau per Isaro upę, kuri teka per Miuncheną, ir atsiradau gan atokioj ir nuošalioj miesto dalyje. Stai jau ir Renatos gatvė, kur aukštoka tvora aptverta, giliai įsitraukusi į sodą lyg ieškodama ramybės, rymo poetės erdvi rezidencija. Jau iš tolo pastebėjau ir pačią poetę kiek aukštoko ūgio, bet dar tiesios eisenos takeliu bekiūtinančią atrakinti vartų. Įkandin jos pasirodė ir kita, jaunesnio amžiaus. Tai rašytojos sekretorė. Pasisveikinus sekretorė įspėjo:

— Kalbantis su ponia rašytoja prašysiu tiesiai žiūrėti jai į akis ir aiškiai tarti žodžius.

Pasirodo, rašytoja yra netekusi klausos, bet taip išsitreniravusi, kad iš kalbančiojo lūpų judesių ir iš akių gerai išskaito, apie ką kalbama. Žinoma, tai dar toloka iki garsiosios amerikietės Hellen Keller, kuri buvo kurčia ir akla ir kurį laiką nebylė. Bet ir mūsų rašytojos kalba užlūžtanti, su pertrūkiais.

Įėjus vidun, iš karto buvo aišku, kad čia gyvenama ne tik rašytojos, bet ir menininkės: jos darbo kambario sienose kabo jos pačios kūrybos paveikslai, kitiems jau ir vietos stinga, pasieniuose tai šen, tai ten skulptūros darbai, statulos ir statulėlės. Bet tai ne ateljė. Tai tik poetės darbo kambarys. Ant rašomojo stalo storokas prirašytų lapų klodas. Rašomojoj mašinėlėj pradėto perrašyti eilėraščio dalis.

— Ponia rašytoja dar kasdien parašo po tuziną ir daugiau eilėraščių, — kalba sekretorė, — reikia laiko jiems išskaityti, multiplikuoti ir išsiuntinėti.

— Tai redakcijoms ne badas, — pastebiu, matydamas tokį gausų poezijos derlių.

— O, ne, — atsako sekretorė. — Spausdinti mažai ką besiunčiame. Beveik viskas eina artimiesiems draugams ir bičiuliams.

Tuo tarpu ir pati rašytoja bėjeinanti su nemažu ryšuliu kūrybinių dovanų: didžiuliame voke naujausios jos poezijos pluoštas, jos skulptūrinių ir grafinių kūrinių reprodukcijos, atsiminimų knygos "Arsenalo" ištraukos.

— Kad nenuobodžiautumėt kelionėj, kol grįšit į savo Ameriką, — sako poetė su lengvu šypsniu. — Beje, Jūs turbūt žinot, kad vienas mano kūrinys yra St. Louis Miesto Muziejuje, ten patekęs po New Yorko parodos 1928 m.

— O, taip žinoau: tai Tamstos "Apreiškimas", išgarsinęs Tamstą visam pasauly. Per Eucharistinį kongresą Bavarijos Nacijonaliniame Muziejuje matėme Tamstos Tulpių Madoną. Norėčiau dar pamatyti Pieta, kai bus progos užsukti į Frankfurtą prie Maino.

Bet daugiau kalbėti apie savo poeziją ir meną rašytoja nėra perdaug linkusi. Vis dėlto neiškenčia nepravėrusi durų į savo gretimai esančią ateljė: ten pilna ne tik skulptūrų skulptūrėlių, bet apstu ir grafikos darbo pavyzdžių ir aliejinių paveikslų.

R. SCHAUMANN APREIŠKIMAS

—Ponia menininkė dar vis gauna užsakymų iš miesto valdybos, o anksčiau ji aprūpindavo Berlyno porcelano manufaktūrą savo projektais, — pastebi sekretorė.

Tikrai nustembi pagalvojęs, kaip ta fiziškai trapi moteris sugebėjo ne tik gausią šeimą išauginti, bet ir tiek poezijos ir beletristikos veikalų prirašyti ir taip plačiai ir šakotai pasireikšti mene. Atrodo, lydėjo aukštesniojo pasaulio malonė.

Atsisveikindamas kreipiuos į šią mielą poetę, rašytoją ir menininkę:

— Ką galėtumėt palinkėti lietuviams — okupuotoj tėvynėj ir laisvajame pasaulyje?

— Gaila, lietuvių daug nepažįstu, bet žinau, kad tai giliai tikinti tauta. Ko palinkėti? Ogi nepaliaujamo tikėjimo, kad blogį nugalės gėris, kaip tamsą nugali saulė, kaip Prisikėlimas mirtį. . .

Tai tariant, poetės veidas atrodo rimtas, lyg rūstokas. Bet tik valandėlei, po to šypsnys vėl žaidžia jos kiek išvargusiame, bet jaunystės atspindžio galutinai nepraradusiame veide.

Padėkojęs už linkėjimus ir palinkėjęs dar daug kūrybinių metų, palieku Ruthą Schaumann jos kūrybinio saulėleidžio šviesiuos spinduliuos.

RUTH SCHAUMANN

SULAIKYKI VALANDĖLEI

Imk į ranką buitį mano,
O į kitą paukštužėlį:
Te tyliai jie suplazdena,
Tau ties galva pasikėlę.

Bet tuojau išskris paukštelis,
Savo būrį atsiminęs.
O buitis mana atgimus
Dainomis sugrįš į žemę.

Sugrąžinki tu ją vėlei,
Į savas rankas priglauski,
Kad nurimtų valandėlei,
Leisk jai poilsį pajaustì.

DIEVO PALAPINĖJ

Visata —
Išpuošta
Dievo palapinė:
Joj mes sėdim ir linksmi,
Metų vingiais žaisdami,
Amžinybės laukdami,
Stačiusį ją minim.

Nuo šakų,
Iš laukų
Krinta sėklos, vaisiai.
Siela brangi, nebijok
Kai pradėsi, nesustok,
Meilės giesmę jam giedok,
Ką tik veiksi, kur tik eisi.

PASKUTINIO TEISMO DIENĄ

Trimitam drebinant dangaus skliautus,
Pašauks kaip žmoną, motiną ir vaiką
Mame toj paskutinėj dienoje.

Pašaukus pirmąkart, laikysi tu
Mane už rankos, kad per suklydimų
Šukes galėčiau peržengti nesužeista.

Ir antrą kart pašaukus, neš mane
Sostan vaikeliai, kur pati nešiojau,
Rankutėm tartum angelo sparnais.

Pašaukus darsyk, būsiu tik viena.
Tepadedie tada širdis, ta vargšė,
Neliovus niekad žemėj džiaugtis taip,

Kaip džiaugiasi vaikai, kaip liūdi jie,
Kada paukštis gyvas, kenčia, miršta, —
O Dieve, Viešpatie, pasigailėk manęs!

Vertė A. TYRUOLIS

R. SCHAUMANN

MADONOS

SUGRĮŽIMAS

RENĖ RASA

Vaikščiojau po gerai pažįstamas vietas vieniša, visų užmiršta ir apleista. Nenorėjau būti viena, bet nenorėjau nė susitikti senus draugus, kurie prikeltų kažką nesugrąžinamą.

Gatvės buvo tos pačios, namai gerai pažįstami, net medžius mintinai žinojau, bet viskas atrodė kitaip, lyg į juos žvelgčiau ne savo, bet kito žmogaus akimis. Gal ir tapau kita? Ar įmanomas kūne sielų pasikeitimas? — Buvau pati sau svetima.

Žmonės skubėjo, buvo susirūpinę, užsidarę savyje. Jiems buvau abejinga, lygiai kaip jie buvo abejingi man. Jaučiausi esanti šalia mane supančios aplinkos, ir nors judėjau joje, tikrovėje jai nepriklausiau.

Taip basčiausi po gatves, važiavau kažkur ir kai atsiradau ant ežero kranto, buvo jau vakaras.

Paaugliai vaikai metė akmenėlius į vandenį, o smėlis buvo sudrėkęs ir atrodė vėsus. Oras betgi dar vis buvo karštas ir drėgnas, lyg pritvinkęs garais.

Ėjau žvalgydamasi apie save svetimomis akimis, o vienišumas įkyriai sekė mane, lyg nenorėdamas prarasti lažybas. Su kuo? Turbūt su pikčiausiu demonu, nes jaučiausi bedugnėje ir vis dar krentanti...

Ant ežero kranto, ant didelio akmens sėdėjo vyras ir žiūrėjo į vandens tolumas. Jis buvo toks ramus ir sustingęs, kad atrodė kaip granito statula — pilkas, net veidas atrodė pražilęs, kaip ir jo giliomis bangomis krentą plaukai. Jis buvo lyg mano vienišumo aidas. Sėdėjo nejudėdamas, paskendęs savyje, ar paprasta akimi neįžiūrimuose toliuose, iš kurių lyg turėjo ateiti jo išvadavimas. Net palinkęs į priekį, sėdėjo jis susikoncentravęs laukime, ne tik abejingas aplinkai, bet net atsisakęs pripažinti ją egzistuojant, lyg ignoruodamas realybę būtų ją sunaikinęs.

Negalėjau atitraukti nuo jo žvilgsnio: gražus profilis ryškėjo tiesiomis linijomis dangaus mėlynėje, o atsikišę skruostų kaulai metė tamsius šešėlius veiduose. Norėjau pažvelgti į tas aplinkos matyti nenorinčias akis, žiūrinčias į tolius ir laukiančias. Ko jis laukė?

Priėjau ir atsistojau šalia, bet jis manęs nematė. Ir iš arti atrodė kaip granito statula. Tik geriau įsižiūrėjus mačiau pulso tvinkčiojimą kakle.

— Ko jūs laukiat? — paklausiau ir pati nusigandau savo garsaus balso šalia tos nejudančios tylos.

Jis negirdėjo.

Atsisėdau šalia, ant to paties didelio akmens. Jis nė nepastebėjo.

Norėjau jį paguosti ir pati pasiguosti, pasakyti, kad esu vieniša kaip ir jis. Mano vienišumas buvo didesnis: jis turėjo laukimą, aš gi nieko nebelaukiau. Bet nemokėjau į jį prabilti, kad mane išgirstų.

Taip sėdėjom vienas šalia kito, svetimi ir nepažįstami, bet artimi savo vienišumu.

Dangus sutemo ir nusisėjo žvaigždėmis, o mes vis sėdėjom ir tylėjom. Bijojau pajudėti, kad tik jis neišsigąstų ir nenueitų. Man buvo gera, nes jaučiausi ne viena tame svetimame pasaulyje.

Susikoncentravusi troškime neprarasti paguodos, kurią sėmiausi keisto nepažįstomojo artumoje, nė negirdėjau drėgno smėlio prislopintų žingsnių. Staiga tik pamačiau, kad šalia mūsų stovi vaikinas. Pečius siekią jo plaukai buvo išsidraikę ir keistai susiviję. Prieblandoje neįžiūrėjau jo veido bruožų, bet iš laikysenos mačiau, kad jis jaunas, gal net vaikas.

Kurį laiką jis stovjo ir žiūrėjo į mano kaimyną. Tada ištiesė ranką ir palietė jo pečius. Nepažįstamasis atgijo ir pasisuko į jį. Jie nekalbėjo. Vaikinas paėmė nepažįstamąjį už rankos ir atsargiai, paremdamas jį, padėjo atsistoti. Lyg tikėdamasis išgirsti kažką nepaprasto, ar pamatyti kažką nuostabaus, iškėlęs galvą, kiek prasižiojęs, žengė nepažįstamasis atsargų žingsnį ir sustojo. Ranka suradęs jaunuolį, jis tvirtai įsikibo į jį ir jau drąsiai nužingsniavo drėgnu smėliu.

Supratau, kad nepažįstamasis buvo aklas ir kurčias. O aš galvojau, kad mudu artimi tuo pačiu noru pabėgti nuo pasaulio. Bet ne, jis veržėsi į pasaulį: norėjo jį matyti savo aklomis akimis, išgirsti kurčiomis ausimis ir gyveno laukime, kad jo troškimas išsipildys.

Aš mačiau ir girdėjau pasaulį, bet norėjau tapti akla ir kurčia. Ir staiga išsigandau savo noro, išsigandau, kad mane gali apgaubti tokia amžina tamsa ir tyla, kokia supo nepažįstamąjį. Ir tik dabar supratau, kas yra tikrasis vienišumas, tas aklinai uždaras pasaulis, į kurį neprasiskverbia joks šviesos spindulėlis, joks garso aidas, tas amžinas kalėjimas, kuriame gyveno nepažįstamasis.

Mačiau ramų ežerą, kurio lygų paviršių laužė pasislėpusių bangų karūnos, o virš horizonto kilo į aukštybes žvaigždėtas dangus. Mačiau nušviestais langais skylėtus dangoraižius ir apie jų kontūrus mirgančias reklamas, girdėjau vandens ošimą ir žviegiantį stabdomų mašinų cypimą, tolimus žmonių balsus ir gyvenimo pulsą, į kurio taktą įsijungė ir mano širdies plakimas. Supratau, kad žemė pilna tokių žmonių kaip aš, kurie siekia nepasiekiamo, jieško nesurandamo ir nežino, kad viską turi. Nežino, nes vaikšto aklomis akimis ir apkurtusiomis ausimis pilname vaizdų ir skambėsio pasaulyje...

Kai grįžau gerai pažįstama gatve, atrodė, kad atradau save: vėl mačiau ir drauge jaučiau lempų šviesoje medžių lapų virpėjimą, lyg ištroškusi gėriau saulės įkaitintų mūrų garuojančią šilumą, klausiausi pravažiuojančių mašinų triukšmo, juoku ir pykčiu skambančių žmonių balsų bei kažkur skubančio traukinio bildėsio ir žinojau, kad mano vieta čia, šitame žmonių sukurtame, gyvybės, džiaugsmo ir skausmo pilname mieste, kurio dalis ir aš buvau...

D. SADŪNAITĖ

SEKMADIENIO RYTAS

1.

Sekmadienio
rytą —
anksti keliuosi.

Visą mylią
einu pėsčia
į bažnyčią.

(Namai traukiasi man iš kelio;
Šunes loja.)

2.

Tiktai saulė
pasilieka namie —
. . . . . .
. . . . . .
Juokiasi,
bėginėja po pievą,
per visą dieną.

PAJŪRĮ

1.

Saulė persekioja mane,
kaip bičių spiečius.

Aš girdžiu
jos laibą džiaugsmo gaidą

Aukštai,
palmės medyje.

2

Lietus neateis dar
ilgą laiką.
Prašyti išmaldos —
. . . . . .
. . . . . .
Apmėtyti mane akmenimis.

ANKSTYVAS RYTAS
ORINDOS PRIEMIESTY

1.

Saulė
išbučiuoja vaikus;

išlydi
juos į mokyklą.

(Susodina
geltonan
autobusan.)

2.

Medis
grįžta namo —
iš naktinės pamainos.
(Aš girdžiu
jo tylų alsavimą . . .)
. . . . . .
. . . . . .
Ir nusiskubina upėn,
siauru takeliu,
(parugiais .)
Kojų nusiplauti.

NAKTIS DIDMIESTY

1.

Saulė nusileido.
. . . . . .
Ir visas miestas
nuvažiavo kartu su ja,
Į jūrą.
(Vakarų pusėn.)

2

Einu gatve.
"Rankas aukštyn!"
"Rankas aukštyn!"
Tamsa sušunka.
Suareštuoja mane.
Numausto žiedus
ir laikrodį.

3.

O Mėnuo,
(Stambus,
plačiapetis
Nuovados Viršininkas —)
Sėda protokolo rašyti.

GROŽIS MŪSŲ APLINKOJE

JADV. PAUKŠTIENĖ

Sakoma, kad žmogaus išvaizda išduoda jo vidų. Švarumas, tvarkingumas, santūrus ir tinkamas apsirengimas asmenį daro patraukliu. Priešingos savybės veikia atstumiančiai. Ne tik apsirengimas, bet ir namų aplinka parodo šeimininkų kultūringumą, dvasingumą.

Kiekvienas žmogus savo vidaus pasauliu skiriasi nuo kitų. Kiekvieno "aš" daro žmogų originaliu, nepriklausomu nuo kitų. Bendruomenė individus suriša papročiais ir tradicijomis. Drovingi ir gražūs papročiai iškelia ir praturtina visą tautą. Kaip atskiri individai, taip ir tautos skiriasi savo gyvenimo būdu. Šiame krašte yra puikios galimybės tautoms pasireikšti ir pasipildyti kitų tautų kultūrinėmis vertybėmis.

Kiekvienos tautos kultūrinis išsivystymas priklauso nuo jos geografinės padėties, klimato, gamtos. Mūsų krašto gamta nėra nei turtinga, nei per daug įvairi. Nei geležis, nei marmurai mūsų nemaitina ir nepuošia. Didingos girios, sodri augmenija, tai visi mūsų žemės ištekliai. Augalai, rečiau gyvuliai, lietuvio gyvenime tapo grožio, doros simboliais. Gamtos grožio aplinkoje mūsų kasdieninį, realų gyvenimą lydi liaudies kūryba.

Lietuvis, nors šiaurietis, nėra besielis. Jis mėgsta išgražinti kiekvieną namų reikmenį. Statyba, tiek trobesių, tiek kopitstulpių, kryžių, parodo, kiek grožis turi reikšmės lietuvio gyvenime. Išsakoma audiniuose, pastogėse, net mažuose reikmenyse kaip varpstelyje, klumpėje, kultuvėje. Namų statyboje vidaus įrengimas rūpestingai išplanuojamas gyvenimo patogumui. Lietuvis nemėgo gyventi susispaudes. Be reikalingų šeimos kambarių būtinai privalėjo būti ir seklyčia — svečių kambarys. Seklyčiai buvo skiriama daug dėmesio. Motervs, vpatingai jaunos, įdėdavo visas savo pastangas, kūrybinguma, visą savo siela norėdamos padaryti šia vietelę švarią, puošnią ir jaukią. Lietuvis, kad ir priešo naikinamas, neturto spaudžiamas, mėgo gyventi gražioje aplinkoje. Jis mėgo ir gerbė kiekvieną savo daikteli ir darbo priemone. Tos meilės dėka daug liaudies kūrybos išliko iki šiu dienu. Mūsu kaimas įrėžė menui ir papročiams savitus, vpatingus bruožus, kurie svetimuju akimis atrodo patrauklūs, švelnūs, išradingi ir puošnūs.

Nepriklausomybės laikais miestuose amatininkai ir menininkai, remdamiesi liaudies menu, kūrė ir gamino savus, lietuvio sielai artimus išdirbinius ir baldus. Statyboje buvo naudojami lietuviški motyvai. Paskutiniu metu prieš karą žmonės buvo susitvarkę gan jaukiai, švariai ir kultūringai.

A. TAMOŠAITIENĖ LIETUVIŠKAS ŠOKIS (kilimas)

Išsiblaškę pasaulyje, susidūrėm su visų kultūrų apraiškomis. Atvažiavę į kraštą, kur daug pagundų ir vilionių akims, turėjome didelių norų ir užsimojimų. Po keliolikos sunkaus darbo metų truputį aprimome, materialiai sutvirtėjome.

Malonu matyti gražiai įsikūrusius tautiečius. Nameliai švarūs, mažiau ar daugiau puošnūs, kartais prabangūs. Aplinka vienur jauki, šeimyniška, kitur šaltoka. Visa tai pareina nuo šeimininkų pažiūrų, įsitikinimų, rūpestingumo, skonio. Jei gražaus susitvarkymo tikslas tėra tik noras savo lizdelį pademonstruoti svečiui, ar praeinančiam, jis yra bereikšmis. Tikra darna spinduliuoja tik tada, kai butas sudaro jaukią nuotaiką mūsų pačių šeimai. Šeima išsilaiko jaukioje namų aplinkoje, nejieškodama niekur kitur jaukesnio kampelio.

Namų aplinka turi lemiančios reikšmės vaiko auklėjime. Pamėgimas šeimos gyvenimo, gerbimas savų papročių, tai ir bus meilė supančiai aplinkai ir priartėjimas prie grožio-meno. Grožis yra prieinamas visiems, tik reikia mokėti jį pajusti. Reikia lavinti grožio pajautimą stebint aplinką, gilinantis į prasmingus reiškinius, matuojant gyvenimą ne tik patogumo, naudos, bet ir estetiniu mastu. Yra žmonių, kurie visą gyvenimą išgyvenę skurde, yra pastabūs ir jautrūs grožiui, yra ir tokių, kurie gimę ir užaugę rūmuose, lieka tačiau buki, nejautrūs, atstumiančiai šalti. Mokėti gyventi reiškia mokėti suderinti realybę su romantika, mokėti mylėti dabartį ir praeitį. Tėvų ir protėvių su-

kurtas gyvenimas perduodamas ateinančioms kartoms. Yra žalinga ir negudru griauti visa, kas praeity buvo sukurta. Nėra reikalo perdaug skubėti sekti madas. Juk atnaujinti seni baldai šiandien laikomi madinga seniena.

Buto įrengime vengtina naudotis nenuoširdumo ir neskoningo dirbtinumo priemonėmis. Dirbtinumas nesuteikia grožio, nes jame nėra nei meno, nei kūrybos, tik paprasta komercija. Imitacija nėra vertybė, nes ji tik primena daikto formas, bet joje nėra natūralumo. Geriau yra papuošti kambarį gyva gėlele, negu išsidekoruoti pigiais, dirbtinais daiktais. Reikia išsiversti paprastesnėmis, kukliomis, bet natūralesnėmis priemonėmis.

Lietuvoje ir visoje Europoje per kartų kartas buvo tenkinamasi senais baldais, daiktais, ir niekas nesijaudino, kad jie nemodernūs. Tuo tarpu čia jaunieji, sunaikinę tėvų palikimą, jieško krautuvėse dirbtinių senienų. Nuvažiavę Europon, žavisi istorija, senove. Kiti vėl garbina senovės meno imitacijas, o savų kūrėjų meną nuneigia. Dažnai nusižiūrima į kaimynų ar draugų pigų skonį, pasipuošiama niekniekiais. Pamėgdžiojimas ir blaškymasis nusako nenusistovėjimą, nesubrendimą.

Nebūtina yra bute laikytis tam tikros mados ar stiliaus. Gyvenant yra neišvengiama ir reikalinga naudotis kaikuriais senesniais daiktais. Nebus nusikaltimo, jei knygos bus randamos salione ir kituose kambariuose. Tai gražesnė puošmena nei popieriniai išdirbiniai, plastikinės gėlės ir kiti pigumėliai. Nėra reikalo būkštauti vienokį ar kitokį paveikslą kabinti tame, o ne kitame kambary. Naturmortas lygiai kaip ir religinis paveikslas gali kaboti betkuriame kambary, ne būtinai tik valgomajame ar miegamajame. Meno kūrinys visur privalo rasti vietos, visur tinka ir visuomet teikia butui didingumo. Į kūrinį nereikia žiūrėti fanatiškomis, patrijotinėmis akimis. Reika mokėti vertinti jį kaip žmogaus-kūrėjo išsisakymą.

Įvairūs išdirbiniai, rankdarbiai suteikia šilimos ir jaukumo, bet jie turi būti pritaikyti. Nereikia buto jais

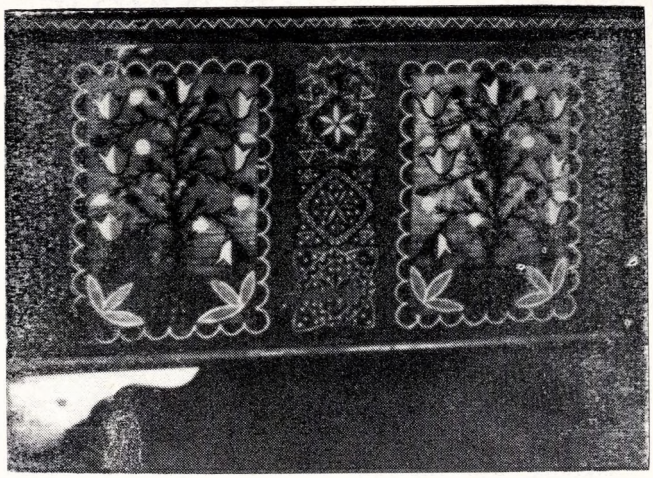

LIETUVIŠKA KRAIČIO SKRYNIA

perkrauti, norint pademonstruoti kas turima. Rankdarbiai taip pat privalo būti originalūs, bet ne vien tik taip sau rankom permesti pigūs, nukopijuoti darbeliai.

Mūsų prekybininkai daug įdeda pinigų savo įmonių, valgyklų, kavinių išdekoravimams, bet nesistengia panaudoti lietuviškų motyvų. Būtų daug patraukliau, jei įvairūs užeigos namai, patalpos būtų būdingiau išpuošti. Neužtenka vieną kitą sieną užtepti lietuviškumą primenančiais vaizdais. Luboms, sienoms, baldams galima būtų pritaikinti mūsų trobesių, pilių, seklyčių net smuklių, lietuviškos statybos ir įrengimo formas. Šiame krašte tas būtų originalu, reprezentuotų mūsų meną, architektūrą, gyvenimo būdą.

Žmonės nėra amžini. Daiktai yra patvaresni ir, jei gerai užlaikomi, jie tampa istoriniais. Jie liudija apie žmogaus nuveiktus darbus, to laikotarpio gyvenimo būdą. Butas iš dalies privalo būti lyg mažas tvarkingas šeimos archyvas, muziejus. Toks butas įdomus ir mielas ne tik šeimai, bet ir kiekvienam apsilankiusiam.

M. KUMPYTĖ LIET. ORNAMENTAI

UŽSIDEDANT VIENUOLĖS ŠYDĄ

KATHERINE MANSFIELD

V. ČERNIAUSKAITĖ ZODIAKO MERGELĖ

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

Ji įstos į vienuolyną... Jos tėvas su motina padarys viską jai atkalbėti, tačiau veltui. Kai dėl Džimio, apie jo dvasios būklę baisu ir pagalvoti. Kodėl jie negali suprasti? Kodėl jie stengiasi dar labiau pagilinti jos kančią? Šis pasaulis žiaurus, baisiai žiaurus! Po paskutinės scenos, kai ji atiduoda brangenybes savo geriausiom draugėm, ji tokia rami, o jie tokie palūžę — ji eina į vienuolyną. Ne. Vieną akimirką. Tą patį jos išėjimo vakarą įvyksta paskutinis aktoriaus spektaklis Port Willin teatre. Nežinomas pasiuntinys jam įteikia dėžę. Ji pilna baltų gėlių. Tačiau joje nėra laiško, nėra parašo. Nieko? Taip, po rožėmis, į baltą nosinaitę įvyniota Ednos paskutinė nuotrauka, su įrašu apačioje:

"Užmiršusi pasaulį, užmirštam pasauliui..."

Edna labai ramiai sėdėjo po medžiu; savo rankose ji laikė juodą knygą tarsi maldaknygę. Ji priims sesers Angelės vardą. Čikšt! Čikšt! Visi jos gražūs plaukai jau nukirpti. Ar bus jai leista vieną jų garbaną pasiųsti Džimiui? Kažkaip ji pagalvojo. Ir savo mėlynoje suknelėje, su baltu galvos raiščiu, sesuo Angelė žengia iš vienuolyno į koplyčią, iš koplyčios į vienuolyną su kažkokiu nežemišku žvilgsniu jos skausmingose akyse ir švelniu šypsniu, kuriuo ji sveikina vaikus, bėgančius prie jos. "Šventoji!" Ji girdi šnabždant, eidama šaltais, vašku kvepiančiais koridoriais. Šventoji! Ir koplyčios maldininkams pasakojama apie vienuolę, kurios balsas išsiskiria iš kitų balsų, apie jos jaunystę, jos grožį, apie jos tragišką meilę. "Šiame mieste gyvena vyras, kurio gyvenimas sugriautas..."

Didelė bitė, auksinis, plaukuotas padaras, nutūpė ant frizijos ir jos švelnus žiedelis palinko, pasisupo, suvirpėjo, ir kai bitė nuskrido, jis vis dar tebeplastėjo, lyg kad juoktųsi. Laimingas, nerūpestingas žiedas!

Sesuo Angelė pažiūrėjo į jį ir tarė: "Dabar žiema". Vieną naktį, begulėdama savo ledinėje celėje, ji išgirsta šauksmą. Koks paukštelis ar gyvulėlis sode, gal katė ar ėriukas. Bemiegė vienuolė pakyla. Visa balta, virpėdama, bet nieko nebijodama, ji išeina į šaltį ir jį įneša į vidų. Tačiau sekantį rytą, kai varpai gaudžia rytmečio maldai, ją randa besiblaškančią ir labai karščiuojančią... Ir ji nebepasveiksta. Per tris dienas visa baigta. Gedulingos pamaldos atlaikomos koplyčioje ir ji palaidojama kertėje kapinių, paskirtų vienuolėms, kur pristatyta mažų, paprastų medinių kryželių. Sesuo Angele, ilsėkis ramybėje!...

Dabar jau vakaras. Sena pora, besiremdami vienas į kitą, iš lėto priartėja prie kapo ir verkdami atsiklaupia. "Mūsų dukra! Vienintėle dukra!" Tada ateina kitas. Jis visas juodais; jis žengia lėtai. Tačiau kai jis priartėja ir pakelia savo juodą skrybėlę, Edna su pasibaisėjimu pamato, kad jo plaukai yra sniego baltumo. Džimis! Pervėlu, pervėlu! Ašaros rieda jo skruostais, dabar jis verkia. Pervėlu! Pervėlu! Vėjas purto kapų belapius medžius. Jis surinka baisiai aštriu balsu.

Ednos juodoji knyga bumptelėdama nukrenta ant sodo tako. Ji pašoksta smarkiai plakančia širdim. Mano brangiausias! Ne, ne per vėlu. Visa tai buvo klaida, baisus sapnas. Ak, tie balti plaukai! Kaip ji galėjo taip padaryti! Ne, ji to nepadarė. O, dangau! O, kokia laimė! Ji tebėra laisva, jauna ir niekas nežino jos paslapties. Dar visa yra galima jai ir Džimiui. Namai, kuriuos abudu suplanavo, vis dar gali būti pastatyti, mažas, iškilmingas berniukas, laikąs rankas už nugaros ir žiūrįs kaip jie sodina rožes, vis dar gali gimti. Kai Edna atsidūrė taip toli ir pagalvojo apie jo kūdikį, ji ištiesė rankas, lyg kad mažoji meilė būtų oru skridusi į ją, ir bežiūrėdama į sodą, į baltus ant medžių purslus, į tuos mielus balandžius žydrioje padangėje, ir į vienuolyną su jo siaurais langais, ji įsisąmonino, kad dabar, pagaliau pirmą kartą jos gyvenime — ji niekad neįsivaizdavo panašaus jausmo anksčiau — ji žinojo kas yra mylėti, tikrai my-lė-ti!

Išvertė **P. Gaučys**

• ŠEIMA IR AUKLĖJIMAS

PASIKALBĖJIMAS

A. GIEDRIUS

— Tėte...

— Ramute...

— Tėte, aš noriu su tavim pasikalbėti.

— Gerai, Ramute: kalbėk.

— Šiandien mano gimimo diena...

— Taip.

— O tu manęs nepasveikinai.

— Nepasveikinau. Juk tu žinai, Ramute: aš laukiu vardo dienos.

— Žinau, tėte. Aš tyčia sakiau...

— Bet kažin ar gerai tyčia tėvui sakyti?

— Negerai, tėte. Aš tik žiūrėjau, ką tu sakysi... O kiti vaikai Amerikoje sveikinasi gimimo dieną. Ir mane šiandien pasveikino mokykloje. Iš kur jie sužinojo?.. Bet aš nesidžiaugiau. Viena mergaitė pasakė : "Kodėl tu susiraukusi?" O aš nebuvau susiraukusi, tik padėkojau ir nesidžiaugiau. Ir nė vienos mergaitės nekviečiau į svečius.

— Gerai, Ramute. Kai ateis tavo vardo diena, tada galėsi savo drauges pasikviesti. Aš parūpinsiu vaišių ir ko tik reikės.

— Ačiū, tėte. Bus labai linksma.

— Numanau.

— Tėte, ar Lietuvoje visi minėjo vardo dieną?

— Visi katalikai ir pravoslavai.

— O kas tie pravoslavai?

— Jie taip pat krikščionys, tik jų bažnyčioje kitokios apeigos nekaip katalikų. Lietuvoje rusai — pravoslavai.

— Negerai, tėte: rusai laiko užgrobę Lietuvą. Nereikėjo tų susipykimų ir to karo...

— Nereikėjo, bet jis įvyko... ir be mūsų valios. Kai užaugsi, Ramute, daugiau sužinosi.

— Aš ir dabar žinau, tėte, kad baisus karas. Girdėjau, kaip teta Minda kalbėjo su ponia Bariene. Žmogus žmogų užmuša, nušauja... kaip piktą žvėrį... kaip vilką!

— Yra žmonių piktų, Ramute. Dėl to ir karai kyla.

— Negerai, tėte. Kam Dievas tokių piktų žmonių sutvėrė!

— Dievas, Ramute, visus sutvėrė gerus. Žmonės patys pasigadino.

— Žinau. Teta Minda pasakojo apie Adomą ir Jievą. Negerai, tėte. Aš būčiau to obuolio neskynusi — tegu sau gundo žaltys!

— O tu, Ramute, ar nepaklausai kada žalčio?

—Teisybė, tėte. Aš jo nematau, bet jis mane pagundo, ir aš ką nors negerai padarau. Tik aš dar maža mergaitė. Bet ir mažai nereikia žalčio klausyti. O dabar jau gana tos kalbos. Tu, tėte, skaityk sau, o aš piešiu.

— — — — — — —

— Tėte...

— Ką sakysi, Ramute?

— Žiūrėk, tėte: aš nupiešiau medį, obuolį, žaltį ir Jievą...

— O kodėl tos Jievos tokios didelės ausys?

— Ištyso, kai klausėsi žalčio. Žaltys gundė, o jai malonu buvo klausytis, tai klausės, klausės, ir ištįso jai ausys.

— Ir nosis perdidelė.

— Tokia pasidarė. Juk Jieva jau iš tolo uostė tą obuolį, kai žaltys ją gundė. Uostė, uostė, ir ištįso jai nosis.

— Ir pilvas perdidelis.

— Ir pilvas jai išsipūtė, kai suvalgė uždrausto obuolio.

— Ką tu sakai, Ramute! Jieva buvo graži moteris. Dievas ją gražią sutvėrė.

— Taip, tėte. Ji buvo graži, kai Dievas ją sutvėrė, o kai nepaklausė Dievo, o paklausė žalčio, pasidarė negraži. Tik Adomas buvo geras vyras. Tegu jis ir paragavo to obuolio, bet pats neskynė. Ir aš neskinčiau. Jau jeigu Dievas pasakė — tai pasakė! Juk buvo ir daugiau ko valgyti Dausoje: Dievas visokių vaisių leido.

— Taip, Ramute. Ir dabar yra visokių gerų valgių ir gėrimų, o vyrai užsimano degtinės ir alaus ir pasigeria. O vaikai nori ledainio, šokolado ir kitokių gardumynų.

— Teisybė, tėte. Kartais ir aš noriu tų skanumynų, bet dabar saugosiuos; atsiminsiu tą žaltį ir Jievą ir saugosiuos. O dabar jau gana tos kalbos.

— — — — — — —

— Tėte...

— Ramute...

— Šiandien mokykloje Laugalių Mildutė manęs paklausė, kodėl aš nekeliu gimtadienio. Aš jai pasakiau: "Man patinka vardadienis". O ji sako: "Amerikoje visi kelia gimtadienius". O aš jai sakau: "Ne visi. Mano tėtis mini vardadienį, ir mano mama minėjo vardadienį, ir aš taip darau. Aš kasdien girdžiu savo vardą, o gimtadienio negirdžiu"'.

— Tiesa, Ramute. Vardas mums kasdien įprastas. Štai tavo vardą šiandien jau daug kartų paminėjau. Ir vaikai vaikus vardais šaukia po daugelį kartų per dieną.

— Teisybė, tėte. Pasiklausytum mokykloje per pertraukas: visokių vardų išgirstum ir vis po daugel kartų. Ir mokytoja mus vardais šaukia.

— Tai labai gražu, Ramute. Ir Dievo vardą težinom, ir šventuosius vardais vadinam. Ir tu sakai: teta Minda, dėdė Motiejus... Tau visai nerūpi jų gimimas, kai kalbi su jais.

— Teisybė, tėte. O dabar aš vėl piešiu.

— — — — — — —

— Tėte, aš jau vėl tave gaišinu.

— Kalbėk, Ramute.

— Juk šiandien aš jau septynerių metų! Nuostabu, tėte: vakai nori dideli užaugti, o užaugę žmonės nenori pasenti!

— Taip, Ramute: pasenti niekas nenori. Kiti savo metus slepia, ypač moterys. Gal ir tu kada nors slėpsies, nenorėsi, kad kiti tavo metus žinotų.

— Ne, tėte, aš nesislėpsiu. Akyli žmonės vistiek mato, kas jaunas, kas ne.

— Bet kitas ir senas jaunai atrodo.

— Aš tokių turbūt nepažįstu. O tu dar nesenas, kad ir tėtis. Kiek tau metų? Man gali pasakyti.

— Aš ir kitiems galiu pasakyti. Nuo pasakymo senesnis nebūsiu. Man dabar trisdešimt šešeri metai.

— Tai ne visai taip, kaip anąsyk girdėjau...

— O kaip tu girdėjai?

— Kai buvo čia teta Minda ir ponia Garbienė, tai Garbienė pasakė, kad tu atrodai ne daugiau kaip trisdešimt metų.

— Moterų kalbų, Ramute, nesuklausysi.

— Gal ir taip, tėte. Bet aš ir kitokį žodį nugirdau, tik nežinau, ar sakyti.

— Man viską gali sakyti, Ramute. Tiktai kai kokie moteriški reikalai, tai sakykis tetai Mindai.

— Tėte, juk ponia Garbienė — našlė?

— Taip, Ramute.

— Ar ji galėtų už tavęs ištekėti?

— Galėtų?

—Aš taip ir maniau. Tokį žodį ir išgirdau...

— Ar tau nepatiktų Garbienė?

— Nežinau. Mano mama buvo gražesnė ir geresnė.

— Garbienės gerumo tu nežinai.

— Žinau, tėte: jos akys ne tokios, kokios buvo mano mamos.

— Bet Garbienė gali būti geros širdies.

— Nežinau, tėte. Aš tik akis tematau. Tau Garbienė gal ir tiktų, o man — vistiek netikra mama. Bet jeigu ji tau patinka, žinokis... Ji turi penkerių metų berniuką. Tada ir tas berniukas šen pareitų. Sako, išdykęs...

— Aš neleisčiau išdykauti.

— Jeigu jis tavęs klausytų! Dabar žinai, kokie vaikai... O aš labai norėčiau broliuko. Nežinau, kodėl judu su mama, neparūpinota man broliuko.

— Tai labai sunkus klausimas, Ramute.

— Turbūt sunkus. Juk aš visko dar negaliu išmanyti. Tik žinau, kad gerai man būtų turėti broliuką. O dabar jau gana tos kalbos. Aš vėl piešiu, o paskui skaitysiu Rudnosiuką.

— — — — — — —

— Tėte, aš vėl tave gaišinu.

— Kalbėk, Ramute.

— Aš dabar pamaniau... Kodėl man toks vardas — Ramutė?

— Ar jis tau nepatinka?

— Patinka, tik aš nežinau, ar jis man pritinka.

— Kodėl?

— Ogi ve, tėte: kita mergaitė gal pieštų sau ir tylėtų, o aš vis kalbu ir kalbu, vis gaišinu tave.

— O aš suprantu, Ramute, kai tu ne bereikalo kalbi: nori žinoti, tai klausi ir kalbi. Gerai, kad nori žinoti.

— Teisybė, tėte: aš daug noriu žinoti. Tiktai kai judu su mama man tą vardą syrėta, tai turbūt manėta, kad aš būsiu rami mergaitė, arba norėjota, kad būčiau rami. Vai, tėte! Jeigu mano kojelės būtų sveikos, tai aš tau daug rūpesčių pridaryčiau! Aš visur bėgiočiau, lakstyčiau, lauke su šunyčiu pažaisčiau. Mokykloje per virvutę

šokinėčiau, su mergaitėmis lenktyn bėgčiau, laipiočiau, supčiaus, visokius šokius šokčiau, vaidinimus vaidinčiau... Tėte, kodėl tu nuo manęs nusisukai? Pažiūrėk į mane... Tėte, tėčiukai, tu verki? Neverk, tėte. Aš nenorėjau, kad tu verktum. Neverk. Aš užaugsiu ir būsiu sveika. Teta Minda ir močiutė kasdien meldžias. Ir aš meldžiuos. Pasitaisys mano kojelės. Neverk, tėte... tėčiukai. Neverk. Aš nenorėjau, kad tu verktum. Eik šen, tėčiuk — aš tau nušluostysiu ašarėles. Eik šen...

* * *

RASA ARBAITĖ

ILIUSTRACIJOS

* * *

"PALIKIMAS" TELIEKA PALIKIMU MŪSŲ SCENAI

J. NARŪNĖ

Rašytojo ir dramaturgo A. Kairio talentingai parašytas veikalas "Palikimas" neseniai išėjo iš spaudos. Savo turiniu ši drama įdomi kiekvienam lietuviui perskaityti, bet būtų dar įdomiau ją išvysti scenoje — kad įvertinus ryškiai pabrėžtą veikalo **auklėjamąją** pusę.

Ypatingai rekomenduotina mūsų jaunoms šeimoms susipažinti su jaunosios kartos auklėjimo klausimu: **kaip nereikia auklėti,** ir nepadaryti tų pačių klaidų, kurias taip sumaniai iškėlė autorius savo dramoje "Palikimas".

Tėvo motinos besaikė meilė savo vaikui, perdėtas, nuolatinis pataikavimas niekuomet nieko gero neduos vaiko ateičiai. Jeigu vaiko auklėjimas nebus paremtas lietuviškos šeimos sveikais principais, nebus įdiegiamos mūsų gražios tautinės savybės, papročiai, kalba ir pirmoje eilėje Dievo pažinimas ir jo artumas kiekviename žingsnyje, tai galima tvirtinti, kad tokiu auklėjimu bus užaugintas materialistas, besidomis tiktai savo egoistiniu gerbūviu ir "good time" vaikymusi... Toks jaunuolis užaugs be idealų, žmogus be principų, kuriam visos, kad ir žiauriausios, priemonės turės patarnauti savam tikslui atsiekti. Tokių sutinkame išeivijoje šiame krašte. Bet, ar jie laimingi? Ne. Jie neturi pagrindo — dvasinio gyvenimo, lieka jiems tik jo ieškojimas ir dažnu atveju "užsimiršimas" vartojant alkoholinius gėrimus, norkotikus etc. Dažnai tie gyvenimo klystkeliai nuveda į psichiatrinius nenormalumus, kuriuos vaizdžiai pailiustruoja savo dramoje Anatolijus Kairys nelaimingo Auksinuko asmenyje.

Dramos pirmasis paveikslas rodo mirštantį sena profesorių, palikusį sūnėnui Taurui savo biblioteką. Tas, labai apsivvlęs, laukęs dėdės pinigų, sako seseriai:

"...ką aš darysiu su jomis (knygomis)? Aš jų neskaitau, mano žmona nemoka lietuviškai. Ir vaikai nemoka..." Čia klasiškas pavyzdys mūsų gyvenimo išeivijoje. Desperatiška mūsų knygos pavyzdį atskleidžia tolimesnis pasikalbėjimas Tauro su seseria.

I profesoriaus šermenis ateina turtais apsikroves šykštuolis Ponas M. Vėliau jis sako žmonai (pusl. 47):

"Tai neleistina, Vilija! Jis jau dabar turi svetimtaučio akcenta. Neprivalai su juo kalbėti lietuviškai, nei pasakoti savo kilmės... Būk šalta ir svetima savo vienintelio sūnaus laimei. Mes paaukosime viską, įskaitant ir tėvų meilę...

...Mes išvažiuosime toli nuo lietuvių, ten jis užaugs naujas ir nepaprastas žmogus, mūsų sūnus!"

Vargšė, liguista, užguita žmona gauna viena po kitos širdies smūgius. Auksinukas auga vienišas, atskirtas nuo lietuvių, nuo savo draugų ir nuo įprastos aplinkos. Užauga visiškai nenormalus jaunuolis. Daktarai jį gydo. Aklos meilės apakintas tėvas šaukia gydytojams:

— Jis genijus!

Kaltina visus gydytojus, kad nemoka gydyti... Vienas ir kitas daktaras tvirtina, kad yra visai blogai, Auksinukas paklystąs kambaryje, o pinigus šimtinėmis išmeta pro langą. Tačiau, tėvas netiki nė vienu daktaro žodžiu. Jis įtūžęs juos išvaro laukan.

Auksinukas ima vogti tėvo brangenybes, jas su draugais praūždamas mieste. Vėliau jis vagia iš seifo pinigus. Perblokštas, sukrėstas tėvas sukniumba ant likusių brangenybių ir nuo širdies priepuolio miršta.

Viską išeikvojęs Auksinukas užsiaugina barzdą ir su gitara eina valkatauti.

Jaunai motinai pravartu susipažinti su Anatolijaus Kairio drama "Palikimas", sustojant mintimis ties auklėjimo problema.

"ZUIKIS PUIKIS"

Tokiu pavadinimu pedagogė-biologė Indrė Paliokaitė - Tijūnelienė sukūrė vaikams plokštelę. Joje dainuoja pati autorė ir Rita Žukauskaitė-Venclovienė, taip pat dalyvauja Tijūnėlių, Venclovų ir Grigaičių vaikučiai.

Dainuojama vaikams pritaikintos dainelės, sakomos populiarios pasakos ir deklamuojami eilėraščiai. Pianinu skambina muzikas S. Peckus ir inž. A. Grigaitis. Viršelis Irenos Grigaitienės. Plokštelę išleido Grigaičių, Tijūnėlių ir Venclovų šeimos. Tai gražus privačios iniciatyvos žygis, be jokio iš šalies paskatinimo ir paramos. Anot Gliaudos "tai buvo tėvų entuziazmo demonstracija.

"Zuikis Puikis" pasidarė "savo" "mano" plokštelė, su kurios turiniu malonu leisti laiką. "Zuikis Puikis" ilgai bus nepakeičiamas draugas ir pramoga".

Radio "Margutis" bendradarbis Sakadolskis, pademonstravęs plokštelę per radio, pabrėžė, kad ji gali pavaduoti lietuvišką šeštadienine mokyklą mažamečiams, ypač tuo metu, kai mokykla neveikia.

A. Dumbrienė "Drauge" sveikino plokštelės kūrėją Indrę Paliokaitę-Tijūnėliene, visus dalyvius ir išleidimo talkininkus, pabrėždama, kad tai graži dovana visiems, kuriems rūpi lietuviško žodžio ir dainos skiepijimas mūsų mažiesiems. Kur dainavimas, mažųjų vaikiškais balsais deklamavimas daro "Zuikio Puikio" plokštelę nuotaikinga ir malonia.

Plokštelės "Zuikis Puikis" kūrėja ir jos leidėjai tikrai atatiko lietuviškos visuomenės lūkesčius, nes plokštelė per trumpa laiką visai baigiama išpirkti. **B. V.**

* * *

Kanados Valstybinėje bibliotekoje įsteigtas **lietuviškas skyrius,** kuriam yra renkamos lietuviškos ar apie Lietuvą knygos, ar lietuvių autorių knygos, lietuvių ir kitomis kalbomis, įrišti komplektai žurnalų ir laikraščių, knygos apie Lietuva svetimomis kalbomis, seni žemėlapiai, dokumentai, gaidos, meno leidiniai, maldaknygės ir t. t. Knygas galima perduoti K. L. Bendr. skyriams arba siųsti: Dr. M. Ramūnas, **187 Carling Ave., Ottawa, Ont. Canada.**

KONSULIENIŲ "DIENA LIETUVOJE".

Lietuvos Generalinio Konsulo žmona, Juzė Daužvardienė, kuri yra aktyvi Konsularinio Korpuso Ponių Klubo valdybos narė ir programų rengėja, per 10 metų ruošusi įvairiausias programas ir ekskursijas Klubo nariams, pradžiai šio sezono suruošė "lietuvišką ekspediciją" ir vaišes. Pirmas konsulienių sustojimas buvo Balzeko Liet. Muziejuje. Ten 15 valstybių ponios apžiūrėjo eksponatus su didžiausiu susidomėjimu. Jom, pasidalinusiom į grupeles, eksponatus, ir, žinoma, Lietuvos istoriją bei dabartinę padėtį, aiškino Muziejaus Moterų Gildos pirmininkė p. Marija Kraučiūnienė, J. Daužvardienė, Dr. Milda Budrienė, Paulina Vaitaitienė, ir Verna Olienė.

Iš Muziejaus viešnios vyko į Beverly rajone esančią Balzekų rezidenciją. J. Daužvardienės paruoštu ir išdalintu kelrodžiu konsulienės keliavo pietų link, per pat Lithuanian Plaza, kur buvo parodytos ypatingiausios lietuviškos įstaigos, Dariaus — Girėno paminklas ir kitos įdomios vietos.

Balzekų rezidencijoj, šeimininkai pavaišino viešnias keleriopų rūšių vynu iš daugelio pasaulio kraštų. Kiekvienai buvo miela surasti savo krašto vyną ir vėliavėlę. Prie vyno, užkandžiu buvo patiektas lietuviškas sūris. Sekė lietuviškų valgių priešpiečiai, kuriuos užsakė J. Daužvardienė iš žymios kulinarijos specialistės p. Onos Norvilienės. Lietuviški valgiai labai patiko konsulienėms.

Atminimui, ponios Kraučiūnienė ir Vaitaitienė įteikė ponioms brošiūrėles apie Lietuvą, kuriose buvo įdėtos knygos lapų atskyrimui juostelės, jų pačių pagamintos iš lietuviško audinio.

"Southtown Economist", kurio speciali korespondentė, ponia Shirley Haas dalyvavo visoj programoj, paskyrė ištisą puslapį šio įvykio aprašymui, su gausiomis iliustracijomis.

Sekančią savaitę po išvykos p. Daužvardienė susilaukė labai šiltų padėkos laiškų su gražiais komplimentais. Seka tik pora pavyzdžių: Japonijos Generalinio Konsulo žmona Sakiko Kagei rašo: "Thank you for giving us such a memorable and lovely day." Domininkonų Resp. Konsulo žmona Jayne de la Huerga: "We are deeply grateful to you for taking the time and trouble that we might know about your courageous country — for seeing to it that we shared your abundant knowledge of all things Lithuanian, including the food, which we enjoyed tremendously.

"Grandinėlė" šoka kuskinėlį: E. Giedraitytė, E. Žygaitė, Ž. Neimanaitė, M. Jakubaitytė.

1970 m. spalio 24-25 dienomis Clevelande įvykusioje JAV Lietuvių Bendruomenės Tarybos sesijoje buvo išrinkti nauji JAV LB centriniai organai trejų metų kadencijai. Naują JAV LB Tarybos Prezidiumą sudaro: V. Kamantas — pirm., V. Kleiza — sekr. Dr. E. Lenkauskas — vicepirm., Dr. S. Matas — vicepirm., Dr. A. Razma — vicepirm. Naujasis JAV LB Centro Valdybos Pirmininkas yra V. Volertas. Naują JAV LB Garbės Teismą sudaro: A. Barzdukas, kun. J. Borevičius, SJ, Z. Dailidka, Br. Kviklys, J. Našliūnas. Naują JAV LB Kontrolės Komisiją sudaro: Kun. V. Dabušis, O. Ivaškienė, E. Sužiedėlis.

PASAULINIS KATALIKIŲ MOTERŲ SUVAŽIAVIMAS

Turhoute (Belgijoje) š. m. spalio mėn. 12-14 d.d. įvyko Pasaulio Katalikių Moterų Organizacijų Unijos (WUCWO) suorganizuotas tarptautinis kolokvijumas moters asmenybės ugdymo klausimais.

Po tarptautinio kolokvijumo, ten pat spalio mėn. 16-20 d.d. įvyko pasaulinis katalikių moterų organizacijų atstovių suvažiavimas. Dalyvavo atstovės iš 65-kių pasaulio kraštų.

Lietuvių Katalikių Moterų Organizacijų Pasaulinę Sąjungą (LKMOPS) tarptautiniame kolokvijume ir pasauliniame katalikių moterų suvažiavime atstovavo B. Šlepetytė - Venskuvienė (iš Paryžiaus) ir V. Žemaitienė (iš Romos).

B. Venskuvienė spalio mėn. 10-12 d. d. taip pat dalyvavo Pasaulio Katalikių Moterų Organizacijų Unijos Tarptautinio Biuro posėdžiuose.

New Yorko "Operetės" Moterų choras ir kviesti žym. liet. menininkai 51-o metinio koncerto metu, kuris įvyko 1970 m. balandžio mėn. 11 d. New York, Mespeth. N. Y.

Priekyje iš k. į d.: muz. Algirdas Kačanauskas, akomponavęs chorui, aktorius Leonas Barauskas, dailin. Jurgis Juodis daug sielos įdėjęs scenos dekoravimui, komp. Darius Lapinskas, akomponavęs aktor. R. Barauskui, choro vadovas ir dirig. muz. Mykolas Cibas, Vitas Gruzdis, lengvos muzikos operetinis dainininkas, pasireiškiąs televizijos programose, sėkmingai vedęs koncerto programą ir New Yorko "Operetės" Moterų choras . . .

PROF DR. VANDA MINGAILAITĖ-TUMĖNIENĖ

Gimusi 1880 m. sausio mėn. 8 d. Šlavėnų dv. Anykščių vls. Utenos aps. Mediciną studijavo Rusijoje ir Šveicarijoje. Ilgus metus profesoriavo V. D universitete Kaune, buvo vaikų katedros ir klinikos vedėja; aktyviai dalyvavo įvairiose profesinėse ir taip pat socialinėse draugijose, kaip Pieno Lašo, Kūdikių gelbėjimo, Abolicionistų, Kovai su džiova ir kitose. Bendradarbiavo medicininėje spaudoje, yra išleidusi leidinių apie vaikų sveikatą ir ligas; parašė "Mano atsiminimai" ir redagavo knygą apie Justiną Tumėną. Neseniai atšventė devyniasdešimt pirmąjį gimtadienį. Linkime sveikatos!

Birutė Paltarokaitė medicinos daktarės laipsnį įsigijo Mainzo universitete š. m. birželio mėn.

Gimusi 1941 m. lapkričio 10 d. Vokietijoje, gyveno ir mokslus ėjo motinos Sofijos rūpestingai globojama. Lankė ir baigė vokiečių gimnaziją. Studijavo Mainzo universitete mediciną. Praktiką atlieka Münstery-Westf.

Birutė Paltarokaitė ir jos mama Paltarokienė yra Vokietijos liet. bendruomenės Mainzo apylinkės narės.

Anelė Valaitytė, gyv. Memingene, V. Vokietijoje, yra kylanti lengvosios muzikos dainininkė. Yra daug kur gastroliavusi V. Europoje su kitais žinomais artistais; neseniai įdainavo savo pirmąją plokštelę; dalyvauja lietuviškoje veikloje.

Vanda Garnelienė, DCAA. International Convetion, kurioje ji kalbėjo apie Lietuvą. Pasipuošusi tautiniais rūbais, prelegentė supažindino klausytojus su lietuvių kalba, kultūra ir istorija.

Sol. O. Pliuškonienė, gyv. Philadelphijoje su pasisekimu koncertavo Montrealyje, Kanadoje. Dainavimą studijavo op. sol. J. Augaitytės muzikos mokykloje. Su koncertais yra aplankiusi lietuviškas kolonijas Bostone, Baltimorėje, New Yorke ir kitur. Taip pat energingai reiškiasi visuomeninėje veikloje ir dirba su vyr. skautėmis.

J. Narūnė-Pakštienė, rašytoja ir žurnalistė, atšventė 75 metų jubiliejų. Yra parašiusi daug knygelių vaikams, kurios išverstos ir į svetimas kalbas. Ilgus metus bendradarbiauja spaudoje. Yra nuolatinė "Moters" bendradarbė.

Ona Tugaudienė-Jonaitienė, žinoma Toronto K. L. K. Mot. dr-jos veikėja atšventė 70 metų sukaktį. Vaišes surengė Šv. Jono Kr. parapijos kat. mot. d-jos skyrius. Jubiliatė gavo daug sveikinimų ir dovanų. Linkime daug darbingų metų!

Adv. E. Reisonienės pastangomis Adelaidėje, Australijoje, buvo surengtas lietuviškų dainų ir literatūros vakaras. Paskaitą apie B. Brazdžionio kūrybą skaitė **M. Malakūnienė.** Jaunieji aktoriai paskaitė ištraukas iš naujų literatūros veikalų, publika buvo supažindinta ir su naujai išleistom lietuviškom plokštelėm.

B. RUDVALIENĖ

Prof. dr. A. Šlepetytė-Janačienė, Liet. Kat. Moterų Dr-jos Pasaulinės S-gos Pirmininkė buvo garbės viešnia Amerikos Kat. Moterų Sąjungos 50 metų sukakties suvažiavime Minneapolyje, kuriame dalyvavo 3.000 delegačių. Iš dešinės — M. Mealy Amerikos Tautinės S-gos Vykd. Pirmininkė, dr. A. Janačienė ir H. Brewer Ryšių Pirmininkė.

Pagerbta Barbora Masaitytė-Rudvalienė, Sūduvos krašto dukra, kuri gimė 1890. IX. 8 d., Pabaigų kaime, Marijampolės apskr. Ištekėjusi už Vinco Rudvalio, ji su lietuvės ūkininkės darbštumu ir sumanumu savistoviai tvarkė ūkį Oranų kaime, Vilkaviškio apskrityje. Toje derlingų lygumų apylinkėje, ūkininkai tarsi lenktyniavo savo ūkių-sodybų grožiu, gerais gyvuliais, žemės našumu. Už pavyzdingą ūkininkavimą, Barbora Rudvalienė 1939 m. vasario mėn. 16 dieną buvo atžymėta. Jai buvo įteiktas Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino ordenas. Jai sulaukusiai 80 metų amžiaus, Jono ir Ramutės Rudvalytės Krivių (Krivickų) namuose, Rochesteryje, N. Y. įvyko gražios vaišės paminėti vis linksmos, judrios ponios Rudvalienės gimtadienį ir jos anūkės **Virginijos Krivytės,** atsiekusios magistro laipsnį, sukaktį.

Virginija yra gimusi 1948 m. Memingene, Vokietijoje. Mokėsi Rochesteryje. Baigusi Buffalo universitetą N.Y., ispanų kalbą tobulinosi Barcelonoje ir Madride, o šiais metais įgijusi magistro laipsnį pradėjo dėstyti ispanų kalbą ir literatūrą Monnroe Community kolegijoje, Rochester, N. Y. **Gr. Kr.**

VIRGINIJA KRIVYTĖ

Prof. dr. A. Šlepetytė-Janačienė, Lietuvių Katalikių Moterų Organizacijų Pasaulinės Sąjungos Valdybos Pirmininkė, buvo garbės viešnia ir tarė žodį Amerikos Tautinės Katalikių Moterų Sąjungos 50-ties metų sukakties minėjime Minneapolyje, Minnesota. Šiame jubilėjiniame suvažiavime dalyvavo 3000 delegačių ir vadovių iš visų Jungtinių Amerikos Valstybių katalikių moterų centrų. Po oficialių atidarymo iškilmių, dr. A. Janačienė buvo spaudos atstovų pakviesta pasikalbėjimui apie Lietuvą, jos dabartinę padėtį ir lietuvių moterų veiklą išeivijoje. Ypatingas dėmesys buvo atkreiptas į jos dėvimo lietuviško tautinio rūbo grožį, buvo gausiai delegačių bei svečių fotografuojama ir prašoma autografų.

Suvažiavimas vyko penkias dienas Minneapolio Miesto Auditorijoje ir jo pagrindinė tema buvo: Gerbk Gyvenimą! Pasirink Gyvenimą! (Celebrate Life! Choose Life!) Amerikos Katalikių Moterų Sąjunga dabar turi 10 milijonų narių.

Regina Sakalauskaitė, gim. 1941 m. spalio m. 10 d. Kaune. Pradžios mokyklą lankė Neustadte ir Diepholze, Vak. Vokietijoje. Mokėsi Vasario 16 gimnazijoj Diepholze ir Hüttenfeldc, kurią baigė 1961 m. Priklausė ateitininkams ir skautams. Buvo pakelta į paskiltininkes. Dalyvavo gimnazijos chore ir tautinių šokių grupėje. Jai talkininkavo ir vėliau.

Gamtos mokslus studijavo Müncheno universitete. Buvo Lietuvių studentų sąjungos narė, renkama į valdybas — ėjo sekretorės ir iždininkės pareigas. 1968 m. įsigijo diplom. biologės o 1970 m. — Dr. rer. nat. laipsnį. Pasiryžusi tęsti mokslinius darbus.

Dail. E. Kepalaitės skulptūros paroda įvyko š. m. lapkričio mėn. Phoenix Galerijoje, New Yorke. Tai yra ketvirtoji asmeniška (one-man-show), anksčiau yra dalyvavusi daugelyje bendrų parodų. Parodos katalogo įvadą parašė garsusis skulptorius **Jacques Lipschitz,** kuris yra gimęs Druskininkuose ir gerai pažinojo dail. M. K. Čiurlionį.

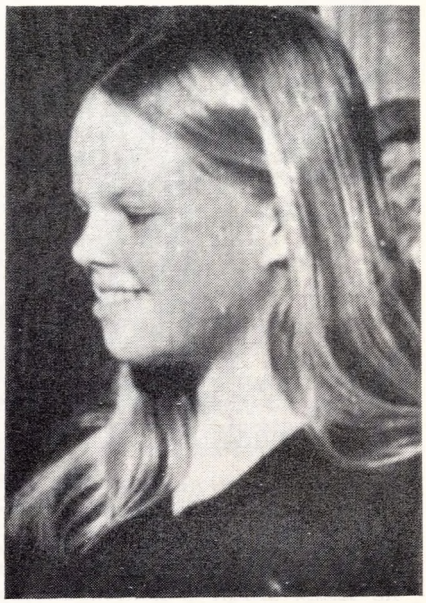

Rasa Arbaitė, gabi jaunoji menininkė, buvo surengusi savo darbų parodą Detroite.

"Gintaras", Montrealio jaunimo ansamblis, plačiai pagarsėjęs lietuvių ir svetimtaučių tarpe, dažnai koncertuoja įvairiose vietovėse. Šiais metais koncertavo su dideliu pasisekimu Philadelphijoje.

Dr. Giedrė Sidrienė su savo dukrele Vidute lankosi Kanadoje.

MALONIOS ATOSTOGOS GREITAI PRABĖGO

GRAŽINA KRIVICKIENĖ

Malonu kartais ilgesniam laikui uždaryti savo namų duris ir išvykti palikus visus kasdieninius rūpesčius. Ypač malonu buvo abiem su vyru skristi į tolimus vakarus, Los Angeles, aplankyti savo dukrą, žentą, anūkus, brolį Algirdą Gustaitį, brolienę, kitus giminės ir seniai matytus prietelius.

Sprausminis keleivinis lėktuvas ramiai pajudėjo iš aerodromo ir įslinko į platų ilgą kelią. Sutratėjo visas jo didžiulis metalinis kūnas, kai galingi motorai pradėjo jį stumti su nepaprasta jėga, kas akimirka didėjančiu greičiu. Beveik nejučiomis jis pradėjo kilti nuo žemės ir kaip koks geležinis aitvaras skriejo į erdvę.

Žalios Washingtono apylinkės su daugybe miškų, pievų, vandenų, atrodė iš viršaus kaip minkštas, sodrus kilimas. Laiks nuo laiko vaizdą uždengdavo purūs debesėliai. Kilome vis aukštyn. Žemai margavo išraižyti keturkampiais laukai, kaip taškeliai atrodė namai kaikur susigrupavę į didesnius plotelius — tai kaimai, miestai.

Lėktuvas iš Los Angeles turėjo skristi į Havajus, tad lėktuvo patarnautojos ilgomis gėlėtomis suknelėmis, atrodė kaip pasipuošusios iškilmingam baliui. Jos grakščiai vaikštinėjo tarpe keleivių išnešiodamos kavą, gėrimus, pietus. Be to keleiviai galėjo pasigrožėti ir spalvoto filmo vaizdais.

Mes skridome virš Mississippi, virš tamsių suvingiuotų kalnų viršūnių, įvairiaspalvių tarpeklių, pilksvų, gelsvų, rausvų tyrų. Koks nepaprastai didelis, įvairus ir įdomus šis kraštas — Amerika, priglaudusi tiek daug tremtinių.

Kelionė neprailgo. Pradėjome leistis žemyn. Artėjome prie didžiulio miesto su daugybe melsvai saulės šviesoje žėrinčių baseinų. Tai Los Angeles. Sielą užpildė nerimas ir džiaugsmas. Tuoj pat pamatysime juos taip pasiilgtus! Aerodrome mūsų laukė duktė Irena ir Julius Raulinaičiai su anūkais Jūrate, Arvydu, Sigitu. Per ilgą nesimatymo laiką visi buvome pagal savo amžių pasikeitę. Tiek daug buvo apie ką kalbėti, kad ir nežinia nuo ko pradėti, kad kaip galint greičiau užsipildytų nesimatymo tarpas.

Mažo, jaukaus jų namelio sienas puošia lietuvių dailininkų paveikslai, lentynose knygos, tarpe jų įsispraudęs pianinas, violenčelė. Kieme auga citrinos, persikai, abrikosai. Gal visoje Kalifornijoje, o gal tik mūsų dukros ir žento sode taip našiai dera vaisiai. Jie auga tartum Lietuvoje serbentai, kekėmis po šešis, dešimt, net dvidešimts abrikosų ar persikų sirpsta ant nusvirusių šakų vienoje krūvoje. Čia žydi kalijos, rožės, įvairios šio krašto gėlės ir žaliuoja rūtos. Į šį jaukų sodelį susirinko artimieji giminės, kur besivaišindami jaukiai praleidome popietį.

Sekmadienis. Lietuviškos mišios Šv. Kazimiero parapijos bažnyčioje. Klebono prelato Kučingio, atnašavusio mišias stula — lietuviška juosta. Kompozitoriaus muziko Budriūno puikiai vedamas choras gieda jo paties ir kitų lietuvių kompozitorių kūrinius. Kilnią mišių aukos nuotaiką ir tėvynės ilgesį sukelia giesmių žodžiai ir melodijos. Solistų ir choristų skambūs balsai užpildo, virpina visą bažnyčią. Gražu ir graudu. Ši bažnyčia gražiai kukliai padekoruota, stilizuota, patraukli iš lauko. Gaila tiktai, kad vidaus bažnyčios išpuošimuose neįnešta to paprasto, mielo lietuviško "smūtkelio" liaudies stiliaus, kuris netiktai derintųsi su visa nuotaika, bet kuriuo žavėtųsi ir svetimieji.

Jaukūs klebonijos, seselių vienuolių namai, gražiai sutvarkyti gėlynai, erdvios šv. Kazimiero parapijos mokyklos patalpos, salė, sudaro privačią erdvę. Čia po mišių susirenka senesnieji ir jauni lietuviai, nenuilstami visuomenininkai, rašytojai, menininkai, muzikai. Ten pat lietuviškomis knygomis ir plokštelėmis nukrauti ponų Prišgintų stalai, apie kuriuos būriuojasi žmonės įsigydami paskutiniuosius leidinius. Malonu buvo čia susitikti seniai matytus gimines, pažįstamus, draugus.

Energingo, darbštaus prelato Jono Kučingio pastangomis yra išleidžiamas dvisavaitinis biuletenis: "Los Angeles Šv. Kazimiero parapijos lietuvių žinios", kuriame apžvelgiama Kalifornijos lietuvių veikla, patiekiamos įvairios naujienos ir bažnytiniai pranešimai. O parapijos veiklą ir augimą apžvelgia 1966 metais išleista Jurgio Gliaudos redaguota knyga: "Šv. Kazimiero parapija Los Angeles". Tai veikalas parapijos 25 metų gyvavimo jubilėjui atžymėti. Iš knygos tilpusių aprašymų ir nuotraukų matyti kiek darbo ir rūpesčių į šios lietuviškos parapijos gyvavimą ir naujos bažnyčios statybą yra įdėjęs jos klebonas prelatas Kučingis, kiti dvasiškiai ir veiklieji parapijiečiai.

Kaip ir kitose didesnėse lietuvių kolonijose, taip ir Los Angeles veikia įvairios organizacijos. Tenka pasidžiaugti, kad lietuviškas jaunimas yra įtrauktas į skautų ir ateitininkų organizacijas. Jie vasaros metu turi progos stovyklauti ir tarpusavyje pabendrauti.

Užsukus į plačiai paplitusio laisvajame pasaulyje iliustruoto Lietuvių Dienų žurnalo redakciją, malonu buvo ten susitikti žurnalo leidėją Antaną Skirių, sutepta dažais ir alyva prijuoste apsidengusį mūsų žymųjį poetą Bernardą Brazdžionį, angliškų tekstų redaktorių Alfonsą Miluką ir kitus bendradarbius.

Gražūs yra Los Angeles kaimynystėje Ramiojo vandenyno pakraščiuose išsidriekę Santa Monica ir Santa Barbara paplūdymiai-miestai. Turėjome progos čia ir pasimaudyti. Tačiau daug maloniau yra maudytis drungname Atlanto vandenyje Pietų Carolinos ar Giorgios paplūdymiuose, neminint jau Floridos.

Iš Santa Barbara, padarę nedidelį vingį, užsukome aplankyti Lietuvos garbės konsulo ir ponios Bielskių. Gražūs, reprezentatyvūs jų namai ir visa juos supanti aplinka: kiemai, gėlynai. Jaukiai ir iškilmingai yra sutvarkytas ir namo vidus. Ten yra retomis ir brangiomis knygomis užpildyta biblioteka, gražūs baldai, gintaro ir kitokių Lietuvą mininčių dalykų rinkiniai. Atvažiavome juos atlankyti tik penkiolikai minučių, bet su maloniais ponais Bielskiais besikalbant nejučiomis arti valandos laiko prabėgo.

Netoli Los Angeles, Disney Land domina daugelį čia atvykusių, ypač žavi mažuosius lankytojus. Tačiau kitame miesto krašte, didžiuliai plotai su miškais, vandenimis, slėniais, negrįstais keliais, miestais, parodo lankytojams tikrąjį filmų gaminimo pasaulį ir nemaža filmų gaminimo prašmatnybių, "triukų", tai Universal Studio. Iš šios studijos neseniai buvo išleistas "Airport" filmas.

Greit prabėgo savaitės dienos viešint vaikų namuose. Liko daug neiškalbėtų žodžių, nepasidalintų įspūdžių. Atėjo toji nelaukta atsisveikinimo valanda aerodrome. Pamojavimas pro lėktuvo, o likusiųjų mylimųjų pro aerodromo langus. Milžiniškas metalinis paukštis, tartum išplėšė mane iš jų tarpo ir nešė už tūkstančių mylių, rytų kryptimi.

Los Angeles, Juliaus ir Irenos Raulinaičių kieme, iš kairės į dešinę: Jūra-Jutta Gustaitienė, Irena Raulinaitienė, kun. Romas Kasponis, Julius Raulinaitis, Gražina Krivickienė, Teklė Šontienė, Algis Raulinaitis, Angelė Raulinaitienė, Domas Krivickas; nuotraukoje trūksta Algirdo Gustaičio fotografavusio šią grupę.

KUN. P. BUTKAUS TAUTŲ ŠVENTOVĖSE

M. SLAVĖNIENĖ

Kun. Petras Butkus šių metų pradžioje išleido Australijoje stambią savo kelionių aprašymų knygą, pavadintą Tautų Šventovėse. Knygos autorius savo aplinkpasaulinę kelionę pradėjo iš australiškojo didmiesčio Sydney lėktuvu "Alitalia". Nuo čia ir pradedama įdomioji odisėja, iš kurios keliauninkas sukūrė šia savo įspūdžių ir įdomių pasaulėvaizdžių knygą. Knygos medžiaga rūpestingai, nuosekliai sukomplektuota, įspūdžiai meniškai jungiami į vieną turtingą pynę.

Kelioninių įspūdžių knygos planas nužymėtas šiais skyriais: 1. Palaimink, Viešpatie, kelionę, 2. Tautų maišatyje, 3. Indijos varge didžiausias, 4. Kur ir akmenys kalba, 5. Kur Dievas kalbėjo žmonėms, 6 Graikijos pavasaris, 7. Amžinoji Roma, 8. Po Italijos dangumi, 9. D. P. dienų tėvynėje, 10. Kalnų ir laisvės krašte, 11. Anglijos liūto galvoje, 12. Prancūzijos širdyje, 13. Ave, Maria, 14. Saulėta, uolėta Iberia, 15. "Ateinu įspėti žmoniją", 16. Sveiki, broliai lietuviai, 17. Pasakyk, Čikaga, kas esi? 18. Kur jūs, draugai anų dienų? 19. Mieste angelų ir šventųjų, 20. Per platų Pacifiką, 21. Užbaigos mintys.

Iš šio įdomių temų krūvio jau galima nuspėti, į ką keliauninko buvo kreipiamas ypatingas dėmesys, ką knygoje užfiksavo iš savo kelioninės patirties.

Jau tik pradėjus knygą skaityti, nejuntamai esi pavergiamas ryškiai piešiamų svetimų, nematytų kraštų vaizdų. Štai, kad ir pirmas autoriaus sustojimas Singapure — vartuose į Aziją: "Pirmiausia tad — lyg tam Kristaus gundyme — užvežė mane ant aukšto kalno ir parodė visą Singapuro grožybę ir jo karalystę, kuri tebuvo tik nedidelė sala, gražiais tiltais sujungta su Malajais. Kaip tik tuo laiku saulės nušviesta matėsi įspūdinga miesto panorama... (13 p.). Sekantis — jau tikra rytietiška egzotika, nuostabus Bangkokas — Thailand sostinė". Nuo čia kun. P. Butkus tarsi ir pradeda tikrąją savo knygos pagrindinę temą — Tautų šventovėse. Thailando šventovės — Budos šventyklos — "tik spindi aukso bokštai ir bokšteliai, tik blizga marmuras ar gal ir tikri brangakmeniai" (19 p.).

Keliauninko žvilgsnis į Indiją. Ji širdį graudina savo skurdu, neturtu, badą kenčiančiais suaugusiais ir vaikais. "Tad vaikas tol vejasi įsikibęs (keliauninką) ir gailiai šaukdamas "papa", kol ko nors negauna. Kitos moterys, laiką ant rankų kūdikius, taip moka atlenkti jų mažą prašančią rankutę, o pačios rodyti ranka į burną, kad gaila žiūrėti" (22 p.). Įdomus Indijos šventyklose reiškiamas dievybės supratimas, šokio judesių įprasminimas. Indijos moteris slepia savyje ypatingą dieviškumo prasmę. "Mat, induizme turi didelės reikšmės ne vien tik dievai, bet ir dievų žmonos, vadinamos "sakti", kaip nepaprastos jėgos ir gyvastingumo išraiška, turinčios įtakos žmogui ir jo aplinkai. Labai žymią vietą užima šokėjo Sivos žmona, deivė Parvati. Tiek jos, tiek daugelio kitų deivių statulose ypatingai pabrėžtas moteriškumas ir motiniškumas. Aš ėmiau samprotauti, kad gal kaip tik deivių, kurios tūkstančiais stovėjo šventyklose, įtakoje per ilgus šimtmečius dievų pavyzdžiu sekdama, tauta ir išugdė savo šeimiškumą ir šeimyniškumą, kuris padaugino ją iki 500 milijonų" (24 p.). Mistiškosios Indijos žmogus, nešdamas sunkią vargo naštą, suranda paguodą savo auksu tviskančiose šventyklose ir jose slypinčioje dievybėje.

Mūsų piligrimui didelį įspūdį ir daug gilaus susimąstymo sukelia Egipto dykumos ir akmeniniai sfinksai. Įdomu, kad šių sfinksų veiduose yra įamžinta taip pat moteris, dvelkianti neįspėjamu paslaptingumu. Įdomios ir čia aprašomosios knygos autoriaus mintys šių Egipto sfinksų pavėsyje: "Bet dar įspūdingiau buvo stovėti prie karalienės Šefrin sfinkso ir žvelgti į milžiniška veidą, per ilgus amžius vėjų ir smėlio audrų nugairintą, ir mėginti ją prakalbinti:

— Karaliene Šefrin, tu, kuri jau daugiau kaip 4.600 metų stovi šioje dykumoje, mįslingu žvilgsniu žvelgdama Nilo pusėn, pasakyk kokį džiaugsmą ar kančias savyje slepi? Pasakyk — kas gyvenime yra prasmingiausia?

Bet ji atkakliai tyli, kaip tyli ir aplinkui stovinčioji smėlio jūra ir tas mėlynas dangus. Bet atidžiau įsiklausęs, rodos girdi ir jos nebylią kalbą. Rodos, kad ji jau vien tik savo buvimu nepaliauja sakyti, kad gyvenime yra ir tai, kas nepraeina, ko nepalaidoja amžiai, nė dykuma. Kad yra didingi sielos veržlumo polėkiai: kantrybė, ryžtas, auka, kurie yra tvirtesni už meilę ir kerštą, kurie, galingojo meno kūrėjo ranka išreikšti, paliks amžiais nemarūs tol, kol žemėje gyvens žmogus — Kūrėjo atspindys ar piligrimas, nors skubiais keleivio žingsniais praeinantis žemės keliais" (37 p.).

Jaudinantis nerimas apima piligrimą, kai jis artinasi į tą ypatingąją "pažadėtąją žemę", kurioje pats Dievas vaikščiojo, gyveno tarp žmonių, jiems kalbėjo, juos mokė ir guodė. Palestina, Jaruzalė — Šventoji Žemė. Į Jeruzalę įeinama pro išlenktų akmeninių skliautų Damasko vartus. Tačiau Palestina neatrodanti Dievo numylėtu kampeliu. "Akmenų laukai ir balti akmeniniai namai liejasi į vieną pilkos spalvos derinį, kuris pripratusiai akiai gal atrodė ir gražus, bet man jis atrodė šaltas ir grubus. Ne tokią Palestiną buvau aš susikūręs savo vaizduotėje! Bet kaip tik dabar, išvydęs tą kietąjį šio krašto veidą, ėmiau suprasti, kodėl Izraelio tauta nekartą susvyravo tikėjime, kad Viešpats Dievas tikrai ją veda į Pažadėtąją Žemę — tekančią medum ir pienu..." (45 p.).

Tačiau krikščioniškajam piligrimui visa Palestina, visa Jeruzalė, Betliejus, Jerikas, Jordanas, Alyvų ir Kalvarijos kalnai yra virtę į vieną didžiulę relikviją, nužymėti Kristaus pėdsakų. Dėl ryškaus ir giliai išgyvento šių vietovių atvaizdavimo "Tautų Šventovėse", šios knygos skaitytojas pasijunta tarsi pats betarpiškai keliautų tos Šventosios Žemės keliais, keleliais ir takais. Tai liudija knygos autoriaus didelį sugebėjimą savo kelioninius įspūdžius ir pergyvenimus meistriškai sudėti į puslapius.

Kun. P. Butkus nemažesniu patrauklumu aprašinėja ir tolimesnę žemės rutuliu savo kelionę. Tokio širdžiai mielo žavesio mes rasime ir klasikinėje Graikijoje, ir saulėtoje Italijoje. Čia stebina nepaprastais savo turtais, gausybe aukso, marmuro ir tikrųjų brangakmenių pilnos buvusiųjų netikrų dievų, o vėliau tikrojo vieno Dievo šventyklos, bažnyčios, vienuolynai. O kiek čia meno šedevrų, kiek grožio! "Romoje du dalykai labiausiai pagauna keleivį — tai visur dominuojanti krikščionybė ir visur matomi jos meno paminklai. Kartais net nežinai, kuris kuriam tarnauja, kuris kurį veikia, įkvepia ir sudvasina, nes visur pasireiškia sutartinis tikėjimo ir meno vieningumas. Kiekviena bažnyčia yra kartu ir meno galerija, įdomi savo nepaprasta architektūra, meniškais paveikslais, statulomis ir visa savo aplinka" (102 p.). Tokiomis meno galerijomis esančios ir Loreto bazilika (šioje randamas Nazareto namelis, kuriame gyvenusi Šv. Šeimyna), ir Milano katedra ir Santa Maria del Fiore (Gėlių Marijos) katedra, ir San Lorenco bažnyčia, ir daugelis kitų jau nekalbant apie Švento Petro baziliką Romoje.

Vokietija, Prancūzija, Anglija — nuostabaus gaivalingumo kraštai, neįtikėtinai puikiai atsikūrę po II Pasaulinio Karo. Vokietija keliauninkui — lyg antroji tėvynė, kur "Dievo paukšteliai" (D. P.) buvo radę pastogę karo metu, o dar kelerius metus ir po karo.

Kai mūsų keliauninkas vis nešamas galingų lėktuvo sparnų, jau buvo apžvelgęs didesnę pusę žemės rutulio, belankydamas Prancūziją, besigėrėdamas jos menu ir prisimindamas baugius istorijos įvykius (ypač revoliuciją), išgirsta ir nuostabų priminimą, kad "tik vienas Dievas yra didis". — Liudvikas XIV, tas "karalius saulė", negalėdamas pakęsti, kad iš jo rūmų matėsi St. Denis bažnyčia, primenanti jam mirtį, liepęs pastatyti naujus ir puošnius rūmus toliau nuo Paryžiaus, žavinguose Versalio soduose, kurie ir šiandien liudija jo didį pomėgį gyvenimo džiaugsmo ir meno. Deja, betgi vieną dieną ir jis gulėjo pašarvotas St. Denis bažnyčioje, o to laiko garsusis pamokslininkas vyskupas Masilon des Clairmont, pradėdamas sakyti jam nekrologą tarės: "Tik vienas Dievas yra didis (196 p.).

Knygos autorius dar aplankęs Liurdo ir Fatikos stebuklingąsias vietas, susipažinęs su Ispanija, pasuka į naująjį pasaulį — Ameriką. Čia jau neberado antikinių, gilius amžius liudijančių meno paminklų, bet čia rado daug savų, mielų tautiečių, o su jais kartu ir gerą, brolišką, jautrią širdį. Visas knygos skyrius "Sveiki, broliai lietuviai" padvelkia gaivia, sava, vaišinga lietuviška dvasia, lietuvišku charakteriu. Čia pasijuntama tarsi lietuviško

sekmadienio popietėj — kur skamba lietuviška daina ir juokas, kur, anot Pr. Vaičaičio, prie vaišių stalo tuoj sodina...

Perskaičius "Tautų Šventovėse" tenka konstatuoti, kad šios knygos autorius kun. Petras Butkus davė ne vien tik savo kelionių įspūdžių užfiksavimą, bet kartu ir vertingą literatūrinį veikalą. Skaitant džiaugiesi lengvu grakščiai menišku stiliumi, jauti keliauninko pergyvenimus ir nuotaikas, dažnai paliečia tave nauja ir prasminga mintis. Lauktina iš autoriaus ir kitokių beletristinių darbų.

(Kun. Petras Butkus "Tautų Šventovėse", Gintaro leidinys, Sydney, Australia, 1970, 390 p., tiražas 750, kaina 3.70 dol. Viršelis dail. Evos Kubbos).

... rašo apie mus

KUR MOTERYS?

JONAS ŠOLIŪNAS

Iš tikrųjų mūsų dailiosios lyties problemos yra įvairios. Nenorime čia liesti specifiškai moteriškų problemų, tačiau vis dėlto norėtųsi prisiminti tuos klausimus, kurie liečia mūsų moterų pasireiškimą lietuvių bendruomenės ir mūsų kultūrinės kūrybos pasaulyje. Tenegalvoja skaitytojas, jog moterų veiklos klausimas yra grynai lietuviško gyvenimo problema. Visai ne. Ir amerikiečių visuomenėje šitas klausimas keliamas ir svarstomas. Mat, pasaulis nepaprastai sparčiai lekia sekantin šimtmetin ir su juo skrieja vyrija. Moterys vis daugiau ir daugiau atsilieka nuo pažangos. Taip dažnam neatrodo, bet gaila, taip yra. Ir tai iškėlė neseniai — kovo mėnesio numeryje — žinomasis amerikiečių kultūros žurnalas "Atlantic".

Įdomu, jog moteriškų problemų klausimu tame žurnale daugiausia pasisako pačios moterys — įvairių profesijų atstovės. Ten teigiama, jog dažnai pačios moterys yra kaltos dėl esamos "priespaudos" ir moters nuvertinimo.

P a b r ė ž i a m a, kad moteris neretai pasiduoda vyriškai propagandai, tebėra tik namuose ir kad lygiateisiškumu įvairiose profesijose moteriai neįmanoma pasinaudoti dėl jos prigimties. Tačiau vargu ar mes su tokiais argumentais galėtume sutikti. Žinoma, kad proto ir jausmo atžvilgiais moteris prilygsta vyrui. Tad kur yra moters skriaudos priežastys?

Pažiūrėkime į savo lietuvišką veidą. Pasvarstykime mūsų pačių moterų problemas. O jų yra daug. Iš tikro lietuvės moterys yra daugiau suvaržytos, negu kitatautės. Greit norėtųsi pridurti, jog dėl esamos padėties dažnai yra kaltos pačios lietuvės.

Laisvos Lietuvos laikų moterys vadovavosi Europos gyvenimo nustatytomis normomis. O tos normos buvo labai siauros. Kitados buvo galvota, kad moterų aukščiausias uždavinys ir pirminė pareiga atlikimas motinos pareigų šeimoje ir dalyvavimas socialiniame gyvenime. Charakteringa, kad minint Motinos dieną moteris visuomet būdavo iškeliama kaip motina, kitas savybes užmirštant arba ignoruojant.

Jei pavartysim anų laikų laikraščius bei žurnalus, tai pastebėsime, kad moterys plačiai reiškėsi ir socialiniame gyvenime. Tačiau labai retai užtikdavome moteriškų vardų mūsų kultūrinėje veikloje bei politiniame gyvenime. Labai aišku, kad pagrindinė moters pasireiškimų apribojimo priežastis buvo nevykusi pažiūra į moters pareigas savai tautai bei tautinei bendruomenei.

Jokiu būdu negalima sutikti su tvirtinimu, kad moters vienintelė pareiga yra būti motina. Teisingai, tai yra vienas jos pagrindinių uždavinių. Tačiau ne vienintelis. Pagaliau ne paslaptis, kad šiandien ir lietuvė moteris motinos pareigas dalinasi ne tik su šeimos tėvu, bet ir su televizija ir su kitokiomis prašmatnybėmis. Vadinasi, ji pilnai neatlieka net motinos pareigų.

Neretai matome moteris besisukinėjančias mūsų socialiniame gyvenime: baliukų, banketų, šokių bei įvairiausių minėjimų ruošime. Bet tai ir viskas.

Pasigendame lietuvių moterų daug svarbesnėse vietose: mūsų kūryboje, politiniame gyvenime, jaunimo vadovavime. Galbūt kas nors teigs, jog mes turime nemažai moterų literačių. Gal tai ir tiesa, nors abejojame, kad ir ten jų pakankamai yra, tačiau, nepakankamai turime moterų kultūros kūrėjų.

Pagaliau mūsų politinio gyvenimo scenoje nematome nė vienos. Jeigu mes pripažįstame moters lygiateisiškumą visose gyvenimo srityse, tad kodėl moterims neleidžiama užimti atsakingų postų laisvinimo darbe? Jeigu moteris gali domėtis politiniu gyvenimu, jeigu ji sugeba pajusti realybę, kuri yra būtina politinėje arenoje, tad kodėl ji negalėtų būti Vlike ar Alte?

Nustembame, jeigu sužinome, jog viena ar kita moteris baigia griežtuosius mokslus. Lyg toji sritis būtų rezervuota tik vyrams.

Bendrai mes pasigendame visapusiško lietuvės moters įsijungimo gyveniman: ne tik gyventojų dauginime, bet ir kūryboje. Laukiame padėties pasikeitimo.

("Mūsų Pastogė")

LIETUVIŠKUOSIUS MOKSLO METUS PABAIGUS

Praėjusių metų gruodžio 14 dieną įvyko Lidcombe lietuviškosios savaitgalio mokyklos mokslo metų užbaigimo šventė. Šventė pradėta viso mokyklinio personalo (mokytojų ir mokinių) dalyvavimu šv. Mišiose, o po pamaldų parapijos salėje įvyko ta šviesi, užbaigimą atžyminti, įvairiaspalvė programa.

Mokyklos vedėja p. E. Badauskienė pirmiausia tarė turtingą žodį. Pagrįstai vedėja nusiskundė nepakankama mokyklai teikiama bendruomenės parama. Iš daugelio Sydnėjuje veikiančių organizacijų ir kultūrinių institucijų tik viena Kataliku Kultūros Draugija mokyklą finansiškai parėmė. Juo skaudžiau, kad ir praėjusieji metai buvo pavadinti "Šeimos ir Švietimo metais". Kas gi praktiškai nuveikta lietuviškam švietimui pakelti? Lietuviškosios vargo mokyklos nesulaukė didesnio tautiečių dėmesio nė paramos. Mokyklai, be pačių mokytojų, daugiausia aukojosi mokinių tėveliai, Tėvų komitetas, mokyklos globėjas kun. P. Butkus. Jiems visiems vedėja išreiškė nuoširdžią padėką.

Į mokyklos pateiktą meninę programą pasigėrėtinai buvo įjungti visi mokiniai (virš 50) — nuo mažiausio iki didžiausio. Čia Alės Rūtos vaizdelis "Spindėkite, žvaigždutės" davė galimybę pasireikšti visiems talentams: ir baletui, ir chorui, ir deklamacijoms, ir muzikai. Parengimas labai geras ir rūpestingas. Iš čia galėjai suprasti kiek daug darbo, pasiaukojimo, širdies įdėjo mokomasis personalas ir patys mokiniai. Mokiniai gerai išmokę lietuviškai, ir šiaip jų tarpe gyva tikroji lietuviška dvasia. Mokyklą baigusiems mokiniams buvo įteikti pažymėjimai.

Kalėdų Senelis (p. Jarmalavičius) geriesiems mokiniams tikrai buvo duosnus. Jis net su pagelbininku dovanų maišus rideno į sceną ir vilko prie spindinčios eglutės. Čia Senelis tiesė savo rankas į kiekvieną su puikia kalėdine dovana. O ir Tėvų Komiteto pirmininkas V. Šliteris, ir Sydney apylinkės kultūros tarybos pirmininkas B. Genys nuoširdžiai dėkojo mokyklos vedėjai E. Badauskienei bei mokytojams, įteikdami jiems dovanas. Programa baigta Tautos Himnu.

Praeitus metus mokomąjį personalą sudarė vedėja E. Badauskienė, mokyklos globėjas kun. P. Butkus, V. Antanaitienė, D. Burneikienė, G. Grybaitė, A. Jablonskienė, J. Janavičienė, E. Kiverienė, S. Mauragienė, E. Mickevičienė, A. Prišgintaitė-Spykers, P. Pulinen, A. Zubrickienė. Mokyklos užbaigimo šventės programą rengiant baletą mokė p. Reisonienė, sceną gražiai dekoravo J. Janavičienė. Peržvelgus šį mokytojų naują sąstatą, kiek keista, kad jį sudaro, išskyrus kun. P. Butkų, vien moterys. Taip ir dairaisi aplink — kur gi mūsų vyrai pedagogai? Ar jie tautinio nuovargio, ar apatijos priblokšti?...

Šventė baigta tradiciniu mokinių mamyčių paruoštu skaniu pasivaišinimu.

M. Slavėnienė

(Tėviškės Aidai)

• Organizacinė veikla

IŠ MONTREALIO KATALIKIŲ MOTERŲ VEIKLOS:

Rosemonto Katalikių Moterų ratelis veikęs daugelį metų, pasibaigus vasaros poilsiui, vėl pradėjo darbą. Rateliui vadovavo Stasė Petrauskienė. Susirinkimas įvyko Stasės Petrauskienės namuose. Pirmininkė peržvelgus visų metų nuveiktą darbą, pasitraukė iš pareigų. Ratelio pirmininkės pareigas perėmė P. Čipkienė.

* * *

Pasibaigus vasaros poilsiui ir pasikeitus gamtai, K. L. K. Moterų Montrealio skyriaus draugija pradėjo savo veiklą. Susirinkimas įvyko lapkričio mėn. 15 d. N. P. Seserų namuose. Išrinkta nauja valdyba, kuri pasiskirstė pareigomis sekančiai: Ona Čečkauskienė — pirmininkė, Genė Kudžmienė — vicepirmininkė, Anelė Grigelienė — kasininkė, Elena Bernotienė — soc. reikalams, Marija Malcienė — sekretorė.

Susirinkime dalyvavo nemažas skaičius narių.

VEDA ALDONA YČIENĖ

SPALVA IR ŠVIESA

Kiekvienas iš mūsų reaguojam į spalvas ir apšvietimą, todėl jų efektai ir kombinacijos yra svarbūs ir dekoravime. Mes visi esame reikalingi įvairių spalvų ir apšvietimo variacijų, kiekviena jų teikia mūsų namams atmosferą, padarydama ją šilta ir svetinga ar šalta ir neasmeniška.

Parenkant namams spalvas, reikia turėti galvoje daug faktorių: geografinę padėtį, klimatą, kokie žmonės gyvena, koks jų užsiėmimas ir interesai. Net profesija svarbi spalvų parinkime; pav. daktaras ar gailestinga sesuo, dirbą steriliškoje baltoj aplinkoj, namie, be abejo, pageidaus spalvingos, šiltos atmosferos.

Planuojant apšvietimą, turime atsižvelgti į kambarių didumą, formą, baldų išdėstymą, grindų ir lubų medžiagą, langų didumą ir jų vietą. Tinkamai išsprendus apšvietimą, spalvos, raštai ir medžiagos įgyja naują gyvybę. Prie mažo apšvietimo spalvos yra pilkos ir prislopintos. Šviesą pastiprinus, spalvos pagyvėja. Tinkamas apšvietimas laikys dekoratyvinius dekoravimo elementus tinkamoj perspektyvoj ir kambarys atrodys didesnis.

Psichologai savo tyrinėjimais įrodė, kad žmogus reaguoja spalvoms net nerealizuodamas, tai automatiška reakcija. Ryškios šviesos ir šiltos spalvos nuteiks mus aktyviai fiziškai, o prislopintos šviesos ir šaltos spalvos stimuliuoja mūsų protą.

Yra nustatyta ir mūsų fizinė reakcija spalvoms: ryškios spalvos pagyvina širdies veikimą, pakelia kraujo spaudimą ir smegenų aktyvumą. Prieblanda ir šaltos spalvos sulėtina fizinį ir dvasinį aktyvumą. Šiltos spalvos yra rekomenduojamos mūsų emociniam aktyvumui sukelti, o šaltos spalvos šaukia intelektualinius pasireiškimus, susikaupimą ir meditacija.

Psichologai nustatė, kad kaip spalvos gali būti skiriamos į šiltas ir šaltas spalvas, taip ir žmonės gali būti skirstomi į introvertinius ir ekstravertinius tipus. Kolumbijos universiteto psichologas Faber Binen sako, kad ekstravertai, šiltų spalvų dominuojami žmonės, turi intymius santykius su išoriniu pasauliu, yra atviri išorinėms įtakoms, socialūs ir jautrūs. Šaltų spalvų dominuojami introvertai sunkiai prisitaiko naujose aplinkybėse, yra vidiniai susitelkę, emociniai šalti ir rezervuoti. Tai yra individuali reakcija spalvoms. Dekoratoriai priėjo išvados, kad stipri iliuminacija ir ryškios, šiltos spalvos sukelia išorinį aktyvumą, tuo būdu sudarydamos geriausią aplinką darbingai nuotaikai. Silpnesnė šviesa mažiau išblaško, todėl tinkamesnė studijavimui, meniškai kūrybai.

Kaip kiekvieno kambario paskirtis yra skirtinga, taip ir šviesos ir spalvos turėtų būti juose skirtingos. Gyvenamasis, svečių ir valgomasis kambariai yra bendri, todėl jie turėtų reflektuoti mūsų skonį, kokį norime parodyti kitiems. Čia apšvietimas yra ypatingai svarbus, bet turi būti pagal reikalą lengvai pakeičiamas. Gyvo baliaus metu norėsime daugiau šviesos, intymiam pokalbiui užteks jaukesnio, lengvo apšvietimo.

Elektrinės žvakidės, židinio šviesa ir neperšviečią stalinių lempų gobtuvai padės išgauti tą intymų apšvietimą. Be abejo apšvietimas turės efektą spalvos schemai. Fluorescent šviesa išryškins geltoną, mėlyną ir žalią spalvą, supilkins subtilias spalvas.

Valgomojo kambario apšvietimas taip pat turėtų būti pakeičiamas pagal progą.

Chandelier visada karaliavo virš šventiško stalo, nušviesdamas blizgančius indus ir kristalą. Maistas taip pat atrodo patrauklesnis tinkamoje šviesoje. Efektingas stalo apšvietimas gali būti išgautas stalo vidurį papuošiant žvakidėmis.

Miegamasis yra privačiausias kambarys, todėl jo spalvą pasirenkame patenkinti tik save. Atsiminkime spalvas: raudona — ekstravertams, aktyvistams; rausva — moteriška ir švelni; geltona — švelnesnė spalva aktyvistams, šilta ir gyva; mėlyna — konservatyviems, mėgstantiems susikaupti; žalia — pastoviems, žemiškai nusiteikusiems.

Miegamųjų apšvietimas lubose darosi vis populiaresnis, dekoratyvus ir saugus, nes galime uždarvti šviesą prie durų, nejieškant tamsoje stalinių lempų.

Vonios kambarys yra mažas ir privatus, bet ir čia galime parodyti savo išradingumą. Nebijokime ryškių, provokuojančių spalvų. Apie apšvietimą pagalvokime rinčiau, vonios kambarys reikalingas stiprios šviesos, nes čia užsidedame kosmetiką, suteikiam pirmą pagalbą, vyrai atlieka skutimosi ritualą. Didelis veidrodis su fluorescent

lempomis bus geriausias išsprendimas.

Virtuvė pagaliau patapo viena iš spalvingiausių kambarių namuose. Priimant dėmesin ilgas virtuvėj praleistas valandas, ji turi reflektuoti mūsų stilių ir skonį.

Dekoruojant namus atsiminkime, kad geras spalvų naudojimas užpildys baldų trūkumą. Dekoratoriai sako, kad ryškiai išdažytos ar išdekoruotos raštuotu popieriumi sienos "pripildo" kambarį, padaro gyvenamu ir jaukiu su minimumu baldų.

Neužmirškime, kad gamta yra drąsi ir tartinga savo spalvomis. Spalva yra neišskiriamas gamtos elementas, ji turi būti natūrali ir gyvybinga jėga ir mūsų namuose. Kartais reikia daug drąsos padaryti pozityvų sprendimą spalvų pasirinkime. "Turėkime drąsos matyti raudonai, pakutenkime save rausvai, tegul draugai pažaliuoja iš pavydo, nuraminkime save kilnia mėlyna spalva", sako dekoratorė Joanna Barnes. Spalva yra dalis mūsų gyvenimo. Panaudota drąsiai ir apgalvotai ji gali būti dekoratoriaus geriausias atpildas.

• Madų ir grožio pasaulis

VEDA IRENA KAIRIENĖ

APIE BRITIŠKĄ ODĄ

Odos praktiškumas, atsparumas klimatinėm sąlygom, vandeniui ir ilgam dėvėjimui padaro ją nepakeičiama aprangos dalimi. Oda "kvėpuoja" ir gražiai sensta. Tačiau, pagal tradicingus britus, odos išdirbimo menas šiais skubėjimo laikais žymiai suprastėjęs.

Dar taip neseniai apavas būdavo siuvamas išskirtinai iš odos. Šiandien jau naudojama plastika, pamušalui — nailonas ir jau sunku būtų surasti batą, pagamintą ištisai iš odos. Dar didesnė retenybė — rankom pasiūtas batas. Masinė gamyba taikoma ir kitiems odos dirbiniams.

Rankom siuvamiems batams naudojama tik pačios geriausios rūšies oda. Ta oda yra tankaus audimo, kad bedėvint neišsitemptų ir nepamestų formos, ji turi būti be jokių netobulumų ir geriausiai išdirbta. Meistras tokį batą sukerpa pagal pirkėjo kojos brėžinį ir ištempia ant specialiai iš medžio išdrožto kurpalio. Tokie batai pamušaluojami oda ir nesvarbu kiek jie ilgai dėvimi, niekada neišsitampo ir nepameta savo formos.

Rankų darbo batai paprastai užsakomi mažose dirbtuvėlėse, kurios pabirusios po visą Angliją. Ypatingai jų gausu vakarinėje krašto dalyje ir Northamptone.

Masinėje gamyboje paprastai batų viršus klijuojamas prie padų, bet rankomis siuvamų — prisiuvami. Naudodamas du specialiai išvaškuotus siūlus, batsiuvys stipriai sutvirtina abi dalis ir kai vaškas džiūva jis sukietėja. Tokie batai meistriškai užbaigiami ir jų pora yra absoliučiai identiška.

Kyla klausimas ar verta šiais laikais užsisakinėti rankų darbo batus. Jei jūs sutinkat už veršio odos pora mokėti 70 dolerių, o už krokodilo 150 dolerių ir dėvėti tuos batus 20 metų, tada verta.

Be abejo, prie tinkamos priežiūros, rankų darbo batai gali būt dėvimi metų metais. Maxwell'io firma Londone, kurios šeimos nariai jau per kelias kartas gamina augščiausios rūšies batus, neseniai su pasididžiavimu išstatė 42 metų senumo jojimo batus. Jie buvo atsiųsti savininkės perdirbti jos dukrai. Po pataisymo jų negalėjai atskirti nuo naujų.

Lobbs firma, kuri gamina batus visoms karališkoms šeimoms Europoje, turi prisikrovus dėžių dėžes mahagony medžio kurpalių. Lobbs laiko tuos kurpalius 20 metų. Po dvidešimties metų išmeta, nes, pagal juos, jei pirkėjas negrįžta per tą laiką užsisakyti naujos poros, jis jau niekada nesugrįš.

Britų odos gaminiai yra pasaulinio garso ir kiekvienais metais šimtai porų rankom siūtų batų išsiunčiama į Ameriką. Mėlyno aksomo šliurės su auksu siuvinėtom monogramom vietoje kilmingųjų herbų, yra labai populiarios Amerikoje. Ir nei vienas turtingas amerikonas net akim nesumirksi, mokėdamas už jas 50 dolerių.

Kai kurios firmos supranta, kad dėl masinės gamybos ir didelės kompeticijos jie savo aukštą lygį turi nužeminti. Tačiau kiek įmanoma jie bando išlaikyti tradicinę kokybę. Pavyzdžiui, pusiau rankomis pasiūti krokodilo batai paleidžiami į rinką už 120 dolerių. Krokodilo batai visada buvo laikomi elegancijos simboliu, bet — pagal žinovus ir meistrus — yra gerų krokodilo odų ir prastų. Kuo smulkesni žvynai tuo oda geresnė. Meksikoniškos ir Javos krokodilų odos yra pačios geriausios. Šiurkšti nugaros dalis yra prasta, bet švelni ir smulkiai žvynuota papilvės dalis — pati geriausia. Žinoma, pirmaeilis odos išdirbimas taip pat yra būtinas. Asprey kompanijos meistrai turi savo slaptą receptą krokodilo odoms išdirbti. Jie presuoja individuoliai kiekvieną žvynelį ir, specialiu tepalu padengdami paviršių, duoda odai ypatingą žvilgesį. Krokodiliniams rankinukams Asprey deda tikro aukso uždarymus ir rėmus, ir pamušaluoja juos pirštinine oda.

Britų pirštinės ne mažiau garsios kaip ir jų batai. Pirštinių dirbtuvės yra sukoncentruotos aplink Yeovil ir Worcester'į. Tos dirbtuvės ten įsisteigė prieš keturis šimtus metų dalinai dėl geografinių sąlygų. Gyvendami arti vandens, gamintojai turėjo galimybių išdibti vietinių avių kailius ir vandeniu transportuoti savo gaminius. Šiandien pačiom brangiausiom pirštinėm naudojamos išskirtinai Abisinijos eriukų odos. Prieš tai gausiai buvo naudojamos ožiukų odos.

Pirštinės kerpamos iš pirmos rūšies odų ir tada atsargiai ištempiamos. Išmokti tinkamai ištempti odą trunka metų metus, stebint tikrus šios srities meistrus. Išeiginės ir vakarinės pirštinės paprastai siuvamos mašina, o sportinės ir storesnės odos — rankomis.

Prieš šešiolika metų Pittard firma įnešė naujumą į pirštinių gamybą — skalbiamą oda. Pittard taip pat pradėjo dažyti odą įvairiom įmanomom spalvom, tuo būdu įvesdamas odą į sagų, papuošalų ir kitokių priedų gamybą. Paskutiniuoju metu oda plačiai naudojama apsiaustams, sijonams, kelnėms ir net suknelėms siūti. Oda drabužiams turi būti kerpama labai tiksliai ir atsargiai, nes ji nepasitempia ir nepasiduoda kaip, pavyzdžiui, vilnonė medžiaga.

Kiekviena oda — kiaulės, ruonio, ožkos, arklio ar kengūros gali būti panaudojama aprangai, bet kiekviena jų turi savo specifinę paskirtį.

VYRAMS

Šiais laikais vyriškų išeiginių marškinių mada keičiasi beveik taip pat greitai, kaip moteriškų palaidinių. Dar taip neseniai buvę madoje tamsių spalvų marškiniai keičiasi į dryžuotus ir raštuotus. Šį rudenį dėvimi marškiniai bus ryškiai dryžuoti, raštuoti ir net su gėlėm. Apikaklės — smailiais ilgais galais ir aukštai užeinančios ant kaklo. Rankogaliai dvigubi, platūs, su sagtelėm ir su eile mažų sagučių.

Tarp vienos spalvos išeiginių marškinių gausu tamsios rausvos ir vieletinės spalvos. Kaikurie marškiniai dėvimi ant kelnių, sujuosti plačiu diržu.

Sportiniai marškiniai išdailinti visokiais meniškais raštais, plačiais rankogaliais ir įimti liemenį.

Šį rudenį dėvima viskas, kas tik įmanoma. Sena taisyklė, kad dryžuotas kaklaraištis nebetinka su languotais marškiniais, jau nebegalioja. Paskutinė mada—derink pats kas tik tau patinka. Išbandyk gėlėtą kaklaraištį prie dryžuotų marškinių ir languotos eilutės, derindamas tiktai jų atspalvius.

Madoje taip pat ilgi susegami megstiniai, sujuosti per klubus diržu. Puloveriai taip pat ilgesni, labiau prie kūno prigulę ir dažnai su diržais.

Liemenės gausiai dėvimos tiek jaunuolių tiek ir pagyvenusių ponų, visokių spalvų ir visokių pavidalų — susegamos odiniais dirželiais, odiniais priekiais, surišamos šniūreliais, susegamos didelėm metalinėm sagtim.

Šio rudens vyrų eilutės primins 1930 metų madas. Atlapai žymiai paplatėjo, prakirpimai šonuose pailgėjo, kišenių atlapai padidėjo ir įsigijo įvairias formas. Švarkai, liemenės ir apsiaustai labiau įimti į liemenį. Bendras ispūdis — lieknesnės figūros.

Eilučių ir sportinių švarkų spalvos gyvesnės, ryškesnės ir įdomesnės. Populiarios dryžuotos medžiagos. Dryžiai įvairūs, nuo pačių siauriausių iki plačiausių. Madoje eglutės, langai ir ryškūs geometriniai raštai.

Madų parodos Čikagoje organizatorės: M. Remienė pirm. — viduryje, O. Gradinskienė — vicepirm., S. Endrijonienė; modeliuotoja Nijolė

MAINOS RŪBAI MARGO SVIETO...

K. P-tė

Šiuos Maironio žodžius prisiminiau atsisėdusi prie pat modeliavimo tako Jaunimo Centre, Čikagoje. Tai jau devintoji madų paroda, įvykusi 1970. X. 10-11 d.d. Šią parodą kasmet nenuilstančiai ruošia Nekalto Prasidėjimo Marijos Seserų Rėmėjų Čikagos Apygarda, vadovaujant pirmininkei Marijai Remienei, padedant Marquette Parko ir Cicero skyriams. Šį kartą pelnas skiriamas Arkivyskupo Matulaičio Senelių namų statybai praplėsti.

Parodą atidarė programos komentatorė aktorė Eglė Vilutienė. Scena įdomiai dekoruota. Lietuviškais raštais išmargintos skrynios, o už jų nuo lubų svyrantis paslaptingas šydas, kurio fone keitėsi, vykusiai priderintos modeliuotojoms bei jų rūbams, fotografo Virgilijaus Kauliaus, S.J., skaidrės. Sceną dekoravo ir vaišių stalus išpuošė, astronominiais dangaus kūnų ženklais, Janina Juknevičienė, primindama gausiai susirinkusiems svečiams naują dangaus kūnų tyrinėjimo erą. O komentatorė kreipė susirinkusių dėmesį į modeliavimo take pasirodančias žemiškas būtybes.

Pirmoje dalyje buvo pademonstruota Putnamo seselių rėmėjų darbo sportiškos suknelės, kostiumėliai, apsiaustai ir rankų darbo megzti drabužiai. Čia teko pamatyti rūbus tinkamus kolegijas lankančiam jaunimui, paaugliams ir vaikams.

Antroje dalyje buvo modeliuojami Yvounes Boutique krautuvės savininkės Irenos Talandienės įvairioms progoms drabužiai.

Trečioje dalyje buvo parodytos popietinės ir vakarinės suknelės bei kostiumai, namuose siūti ir specialiai sukurti rūbų kūrėjų. Gatvės ir popietinių rūbų daugumą sudaro — ilgos kelnės ir trumpas skirtingos spalvos apsiaustas. Vakarinės suknelės — ilgos, su ilgomis rankovėmis. Įdomūs buvo, kaip visuomet, megzti rankų darbo drabužiai, kuriais žavėjomės ne tik mes, lietuvės, bet ir viešnios amerikietės, kurių buvo namaža atsilankiusių parodon. Visus stebino lietuvių savanoriškų mezgėjų nagingumas, išradingumas bei pasiaukojanti kantrybė. Siūtiniai rūbai, rūbų kūrėjų specialiai parodai pateikti, taip pat buvo dėmesio centre, kaipo skoningai ir originaliai suprojektuoti.

Modeliavo: Dalia Bartkienė, Elena Blandytė, Ona Gradinskienė, Alma Fremarek, Dana Kriaučeliūnaitė, Sigutė Konley, Aldona Laitienė, Milda Memėnaitė, Nijolė, Stasė Olšauskienė.

Pasirodė ir jaunos mergaitės modeliuotojos: Rūta Augiūtė, Dana Endrijonaitė, Marcia Evans, Vida Kriaučeliūnaitė, Angelė Talandytė ir Rūta Butvilaitė.

Ir vaikučiai, kaip žirniukai, atriedėjo modeliavimo takan, pademonstruodami vaikiškus rūbus. Štai jie: Fausta Bobinaitė, Viktorija Kučaitė, Linas Olšauskas ir Vilija Račiūnaitė.

Rūbus suprojektavo ir išpildė rūbų kūrėjos: Gene Dambrauskaitė, Monika Kripkauskienė, Elena Tutlienė ir Nijolė Banienė. Kitus rūbus siuvo: A. Dulaitienė, S. Olšauskienė, M. Memėnaitė, O. Izokaitienė ir M. Panarienė.

Megztus rūbus paruošė: E. Blandytė, J. Bobinienė, J. Dočkienė, S. Endrijonienė.

Modeliuojami kailiai — Normano Buršteino.

Šia proga buvo ir loterija, kuriai paaukojo paveikslus: dail. Marija Ambrozaitienė, dail. Aldona Labokienė ir dail. Juozas Pautienius, o kailio apikakle — N. Buršteinas.

Modeliuotojoms buvo įteiktos rožės, o modeliavusiems vaikams — saldainiai.

Parodą uždarė pirmininkė Marija Remienė, padėkodama kūrusioms bei siuvusioms ir mezgusioms rūbus pasiaukojėlėms, taip pat šiltu žodžiu apdovanodama ištvermingas modeliuotojas ir su dėkingumu išvardindama visus prisidėjusius prie parodos pasisekimo. O svečiams padėkojo už atsilankymą bei Putnamo Seselių veiklos parėmimą.

• Šeimininkių kampelis

VEDA L. MURAUSKIENĖ

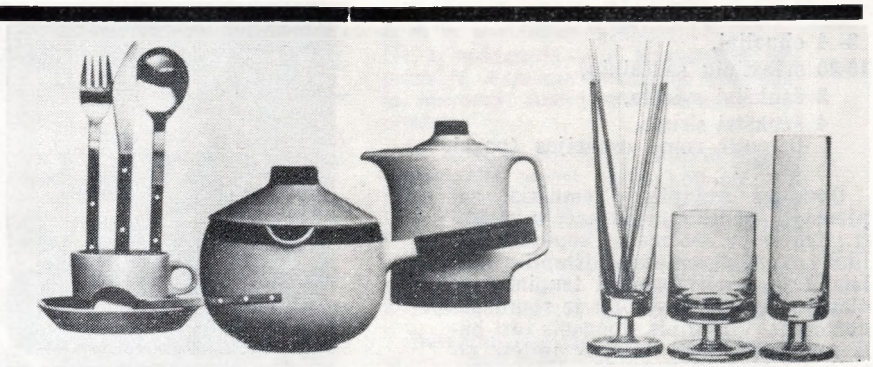

Moka tortas

⅔ puoduko miltų
⅔ puoduko kukurūzų krakmolo (corn starch)
8 kiaušiniai
¾ svaro cukraus pudros
vanilės esencijos.

Kiaušinius, cukrų ir vanilę plakti, kol cukrus ištirps. Tada masę supilti į dvigubą virimo puodą ir pamažu užkaitinti, nuolatos maišant, kol masė pasidarys šilta. Dadėti sijotus miltus ir kukurūzų krakmolą. Gerai išmaišyti ir pilti į vaškiniu popieriu ištiestą formą ir perteptą riebalais. Kepti prie 340° apie 40—50 minučių.

Pertepimas

2 šaukštai "instant" kavos,
1 svaras nesūdyto sviesto,
½ svaro cukraus pudros,
1 šaukštelis kakavos,
¾ puoduko karšto vandens,

Kavą išleisti karštame vandenyje ir leisti atvėsti. Sviestą trinti kol pabals, dadėti cukraus pudrą ir dar pamaišyti. Masę padalinti. Į mažesnę dalį pridėti kakavą, o į didesnę supilti kavą, šviesesnę naudoti papuošimui, o su tamsesne pertepti. Puošimui galima naudoti dar kavos pupelės pavidalo saldainiukus.

Vaisių sriuba

½ puoduko perlinių kruopų (topioca),
3 puodukai vandens,
2 puodukai virtų razinų,
½ puoduko virtų slyvų,
1 apelsino sunka,
1 lazdelė cinamono,
cukraus pagal skonį.

Razinas ir slyvas išvirti atskirai. Kruopas virti, kol pasidarys perlų ryškumo. Dadėti vaisius, cinamoną, sunką ir cukrų. Pavirti 5 — 10 minučių. Duoti šiltą arba šaltą.

Karbonadai ispaniškai

6 karbonadai (¾ inčio storumo),
1 puodukas nevirtų ryžių,
1 puodukas pjaustyto svogūno,
¼ puoduko kapoto žaliojo pipiro,
1 šaukštelis cukraus,
1 dėžutė (28 uncijų) pamidorų,
druskos ir pipirų.

Karbonadų abi puses apkepinti keptuvėje. Sudėti į didesnį kepimo indą šonuose, o ryžius supilti viduryje.

Svogūnus, žaliuosius pipirus, pamidorus, cukrų sudėti į naudotą keptuvę, gerai išmaišyti, kad sugertų riebalus, truputį pakepinti ant lengvos ugnies. Po keletos minučių užpilti ant karbonadų ir ryžių. Uždengus kepti krosnelėje apie 45 minutes prie 400° karščio.

Viščiuko kepenėlės su rūgščia grietine

1 svaras viščiuko kepenėlių,
¼ puoduko sviesto,
8-10 šviežių grybų galvučių,
¼ puoduko šilto brandy,
1 puodukas rūgščios grietinės,
2 kiaušinio tryniai,
druskos ir pipirų.

Kepenėles pakepinti svieste apie 3 minutes, vis pamaišant. Nuvalyti ir nusausinti grybų galveles ir sudėti į keptuvę prie kepenėlių. Dar pakepti kitas 3 minutes. Kepenėlės turi būti parudavusios, bet rausvos viduje. Užpilti šiltą brandy ir padegti, sumažinus karštį keptuvėje.

Rūgščią grietinę išplakti su kiaušinio tryniais ir įmaišyti į kepamas kepenėles. Duoti su "sekmadienio kiaušiniais".

Sekmadienio kiaušiniai

6 kiaušiniai (kambario temperatūros),
¼ puoduko pjaustyto sūrio "cheddar",
1 puodukas pieno,
1 šaukštelis druskos,
¼ šaukštelio šviežiai maltų pipirų,
¼ šaukštelio džiovinto "tarragon",
1 šaukštas smulkiai kapotų svogūnų laiškų.

Viską lengvai išplakti kartu, išskyrus svogūnus. Kepti lengvai riebalais pateptoje keptuvėje prie vidutinio karščio, vis lengvai pamaišant mediniu šaukštu, kol kiaušiniai bus kremo formos. Prieš duodant apiberti kapotais svogūnų laiškais.

Cinamono tostas

2-4 baltos duonos riekutės,
sviesto,
cinamono ir cukraus.

Duonos riekutes lengvai pakepinti tosteryje. Nupjauti plutą, aptepti sviestu ir apiberti cukrum sumaišytu su cinamonu. Tada pakepinti tik iš viršaus pora minučių krosnelėje. Duoti karštą.

Sukta balta duona

8 uncijos grietininio sūrio (minkšto),
½ puoduko raudonų serbentų galereto (jelly),
1 baltos duonos kepaliukas (ketvirtainės formos).

Sūrį su serbentais gerai išplakti, išmaišyti, kad masė būtų lygi ir lengvai tepama.

Duonos kepaliuką pirkti nepjaustytą; nupjauti plutą. Vieno inčio storumu nupjauti išilgai, aptepti mase ir sukti (kaip beržo šaką) gerai prispaudžiant. Visas riekes sutėpus paimti drėgną medžiagos servietėlę ir į ją suvynioti. Palaikyti pora valandų šaldytuve ir tik tada duoti pjaustant plonomis riekutėmis.

Obuoliai romi

3- 4 obuoliai,
16-20 sviestinių sausainių,
2 šaukštai sviesto,
4 šaukštai sirupo,
truputis romo esencijos (pagal skonį)

Obuolius nulupti ir smulkiai supjaustyti. Sausainius su kočėlu sutrinti į trupinius. 4-6 mažus kepimo indėlius (pyrex dubenėlius) ištepti riebalais. Į juos dėti paeiliui trupinius ir obuolius užpilant syrupu ir romu pakartojant. Viršutinis sluogsnis turi būti trupinių. Ant viršaus uždėti po truputį sviesto ir kepti krosnelėje prie 350° apie 20-30 minučių. Duoti karštus, norint galima uždėti po šaukštelį ledų ar plaktos grietinėlės.

Obuolių saldusis (apple crisp)

6 obuoliai,
¾ puoduko rudo cukraus,
½ puoduko miltų,
¾ šaukštelio cinamono,
⅓ sviesto ar margarino,
¾ šaukštelio muškato riešuto,
½ puoduko "roled oats" — trintų avižų.

Obuolius nulupti ir supjaustyti nedideliais gabaliukais. Ištepti kepimo indą riebalais ir į jį sudėti. Likusius visus produktus gerai sumaišyti pakapojant ir užberti ant obuolių.

Kepti krosnelėje prie 375° apie 30 — 35 minutes ar kol obuoliai bus minkšti. Duoti šiltus arba šaltus.

Apie bulves

Verdant senas bulves įpilti truputį pieno į verdamąjį vandenį. Tada bulvės verdant nepajuoduos.

Dėl įvairesnio skonio verdant bulves įmesti vieną nuluptą svogūną.

Verdant bulves su lupena, kad druska pereitų į bulves, reikia truputį jas įpjauti per vidurį.

Gabaliukai žalių bulvių laikomi tam pačiam padėjime kur pyragas, palaiko drėgmę, pyragas taip greitai nesudžiūsta.

KIEK PINIGŲ SKIRTI MAISTUI?

Kanados Visiting Homemakers Association padarę tyrimus patiekė šitokią skalę. Tai turėtų padėti sudarant savaitines maisto išlaidas.

Šie apskaičiavimai padaryti vadovaujantis paskutinėmis didžiųjų krautuvių "supermarket" kainomis, vidutiniu žmogaus apetitu, bei reikalingu maistu geram sveikatos išlaikymui.

Pagal jų apskaičiavimą, ši skalė tinka 3—5 asmenų šeimai. Vienam asmeniui maisto išlaidos būtų 20% augštesnės, dviem asmenim — 10% augštesnės, bet šešiems asmenims išlaidos turėtų būti 10% mažesnės. Į šį apskaičiavimą neįeina perkami produktai namų apyvokai, nei higienai. Asmenys skirstomi į sekančias grupes:

Vaikui	Išleidžiama
6 mėn. — 1 metų	$5.45
1 metų — 3 metų	$4.24
4 — 6 metų	$4.87
7 — 9 metų	$5.67
10 — 12 metų	$6.62
Jaunuoliams	
Berniukui	
13 — 15 metų	$7.78
16 — 19 metų	$8.85

Vyrui	Išleidžiama
Lengvai dirbančiam	$6.63
Vidutiniai „	$7.52
Sunkiai „	$8.77
Moteriai	
Lengvai dirbančiai	$5.87
Vidutiniai „	$6.31
Sunkiai „	$7.17
Mergaitei	
13 — 15 metų	$6.87
16 — 19 metų	$6.70

"MOTERS" ŽURNALO REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA rengia didžiojo laimikio bilietų platinimo vajų, kur bus galima laimėti:

1. *ENCYCLOPEDIA LITUANICA — anglų kalboje, 6 tomai*
2. *DAIL. J. PAUKŠTIENĖS PAV. "ŠVENTADIENIS" (acrylic)*
3. *DAIL. A. ZUBIENĖS PAV. "GĖLĖS" (acrylic)*
4. *10 LIETUVIŠKŲ KNYGŲ*

Bilieto kaina — 50 ct. Šakneles su pinigais grąžinti iki š. m. rugsėjo mėn. 30 dienos.

Laimėjimų paskirstymas įvyks š. m. lapkričio mėn. 7 d. Toronte, laike K. L. K. Mot. D-jos centro valdybos rengiamo simpoziumo. Dėl papildomų bilietų kreiptis į administraciją.

Pirkdami nors vieną bilietą Jūs materialiai pagelbėsite žurnalui ir turėsite progos laimėti didelį laimikį

Dėkojame dailininkėms J. Paukštienei ir A. Zubienei už paaukotus paveikslus

"MOTERS" REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA

• Laiškai

Skaitau su malonumu Jūsų leidžiamą žurnalą ir džiaugiuosi lietuvių moterų veiklumu.

Naujų Metų proga linkiu visai "Moters" šeimai — redaktorėms, administracijai, rašytojoms ir skaitytojoms geriausios kloties ir gausios Dievo palaimos.

Kristaus ramybė telydi Jus!

† **Antanas L. Deksnys,**
Vakarų Europos lietuvių vyskupas

* • *

Penkiasdešimt metų yra gražus amžius kiekvienam žurnalui, o ypač lietuviškam moterų leidiniui. MOTERIS yra davusi lietuvių gyvenimui brandų įnašą, kuriuo gali džiaugtis ir didžiuotis ne tik žurnalo leidėja — Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Draugija, — bet ir visa mūsų visuomenė.

Ilgiausių metų!

Lietuvių Moterų Klubų Federacija.
Viktorija Čečetienė, (e. pirm. par.)

* • *

Džiaugsmo, ištvermės ir stiprybės!

K. Graudienė-Grigaitytė

* • *

Valio moterys, ypač Redaktorės, išleidusios tokį puikų jubiliejinį "Moters" numerį. Dievo palaimos tolimesniam darbe.

Kun. J. Gutauskas

* • *

Telaimina Ramybės Kunigaikštis šventas pastangas žiebti ir kurstyti meilės, ramybės bei taikos ugnį.

Prel. F. Juras

* • *

Ilgiausių metų gražuolei "Moteriai"!

E. Kardelienė

* • *

Malonėkite priimti nuoširdžiausius P. Moterų Tarybos sveikinimus.

G. Žilionienė

* • *

Dėkoju visų Rio de Janeiro lietuvių katalikių moterų vardu už siunčiamą "Moterį".

Stasė Kyzelienė

* • *

Garbingo "Moters" žurnalo 50-mečio jubiliejaus proga, prašau priimti mano nuoširdžiausius sveikinimus ir linkėjimus.

Dail. V. Pazukaitė

* • *

Laikykitės. Padėsime.

S. Girdauskienė

* • *

"Moters" žurnalą, sukaktuvių proga, sveikino: E. Vydienė, S. Cirtautienė, L. Gailiušienė, J. S. Belzekai, V. Vaitkevičienė, E. Gimbutienė, V. Sruogienė, D. Danienė, Ses. M. Augusta, H. Mošinskienė, J. Paukštienė, M. Aukštaitė, O. Labanauskaitė, B. Vytienė, M. Slavėnienė, V. Pazukaitė, Z. Tenisonaitė-Hellemans, A. Zubienė, D. Petrutytė, kun. P. Butkus, V. Šmaižienė, S. Kvietienė, M. Galdikienė, K. Pažeraitė, Ses. M. Felicija, V. Vaitiekūnienė.

• Atsiųsta paminėti

Laiškai Lietuviams — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas; vyr. redaktorius — J. Vaišnys, S.J.; adresas — 2345 West 56th Street, Chicago, Ill. 60636, U.S.A.; prenumerata metams — $4.00.

Lietuvių Dienos — mėnesinis iliustruotas lietuvių-anglų kalbomis lietuvių, kultūros ir visuomeninio gyvenimo žurnalas; vyr. redaktorius — Bern. Brazdžionis; leidėjas — A. Skirius; adresas — 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029, USA.; prenumerata metams — $8.

Šaltinis — tikybinės ir tautinės minties žurnalas; leidžia — Šv. Kazimiero S-ga; redaktorius - kun. S. Matulis M.I.C., adresas — 16, Hound Rd., West Bridgford Nottingham NG2 6AH, England; prenumerata metams — 15 šil. (2 dol.).

Pasaulio Lietuvis — Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos leidinys; redaktorius — Stasys Barzdukas; adresas — 18308 Hiller Ave., Cleveland, Ohio 44119, U. S. A.; prenumerata metams — $2.

Ateitis — lietuvių katalikiškojo jaunimo žurnalas; Moksleivių Ateitininkų Sąjungos leidinys; vyr. redaktorius — Jonas Šoliūnas; adresas — 7235 S. Sacramento Avenue, Chicago, Ill. 60629; prenumerata metams — $5

Moterų Dirva — L. R. K. Moterų Sąjungos leidinys; redaktorė — Mrs. Dale Murray; adresas — 3005 N. 124 St., Brookfield, WI, 53005, U. S. A., prenumerata metams — $2.50 Amerikoje, kitur — $3.

Lituanus — lietuvių kultūros žurnalas; red. — redaktorių kolektyvas; prenumerata metams — 5 dol.; adresas: Lituanus P. O. Box 9318, Chicago, Ill. 60690, U.S.A. Informacinis mėnesinis leidinys apie lietuvių pasiektus laimėjimus moksle ir mene. Tinkamas užsakyti bibliotekom ir besidomintiems lietuviškais reikalais.

Lietuvos Pajūris — Kanados Mažosios Lietuvos Bičiulių D-jų leidinys; vyr. red. — A. Lymantas; adresas — 5260—10th Ave., Rosemount, Montreal, P.Q., Canada; išeina keturis kartus į metus; prenumerata — $2.

Saleziečių Balsas — iliustruotas žurnalas; leidžia — Lietuviai Saleziečiai; redaktorius — kun. P. Gavėnas, SDB; adresas — Lituani Don Bosco, Via Colonna 2, 00044 Frascati—Roma, Italia.

Du Broliukai — Anatolijus Kairys, trijų veiksmų pasaka; Amerikos Lietuvių Vaiko Ugdymo Draugijos leidinys Nr. 17; tiražas 1000 egz.; dailininkas — **Juozas Kiburas;** 78 pusl.; kaina nepažymėta.

Laiškai Dievui — Danguolė Sadūnaitė, eilėraščiai; "Ateities" leidinys

Literatūros serija Nr. 4; dailininkė **Nijolė Vedegytė-Palubinskienė;** 72 pusl.; kaina nepažymėta.

Venecuelos Lietuvis — Venecuelos L. S. B. periodinis leidinys — 1970 m. Nr. 1; redaguoja — J. Kakanauza; adresas: V. Venckus — CBL de Venezuela, Maracay, Aprtd. 4647, Aragua, Venezuela.

N. K. K. ir Europos Lietuvio Kalendorius, 1971 metai; kaina 3.50 dol.; adresas: Lithuanian House Ltd. 1 Ladbroke Gardens, London, W. 11, Great Britain.

Patogus nuplėšiamas kalendorius, pritvirtintas prie kartoninio dugno, kuriame nupieštas spalvotas Vytis.

Aitvarai ir giria. Jurgis Gliauda; romanas, 254 pusl.; kaina nepažymėta; tiražas 1500 egz.; mecenatai — Ona ir Valerijonas Šimkai; Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio premijuotas romanas; išleido Laisvosios Lietuvos knygų leidykla — leid. nr. 1.

Mes Valdysime Pasaulį—Liudas Dovydėnas; atsiminimai I ir II tomas; 517 pusl. kaina 8 dol.; dailininkas Pranas Lapė; išleido Romuva; adresas—84-20 Jamaica avenue, Woodhaven, N. Y. U. S. A. 11421.

Ugnies Žirgas — Sonė Tomarienė; pasakos mokyklinio amžiaus vaikams; Jaunimo biblioteka — Mažųjų pasaulis Nr. 6-13; leidžia Tėvai Saleziečiai; iliustratorė — Danutė Švedienė; tiražas — 1000 egz.; kaina — 4 dol. Puikus leidinys mūsų jauniesiems skaitytojams. Adresas: Lietuvių Saleziečių Centras, Vytėnei. Via Colonna 2, 00044. Frascati — Roma, Italy arba Rev. P. Urbaitis 6800 So. Campbell Ave., Chicago, Ill. 60629, U. S. A.

Vilnius liaudies dainose — surinko ir paruošė **Gražina Krivickienė-Gustaitytė;** išleido Lietuviškos knygos klubas, 4545 West 63rd Street, Chicago, Ill. 60629, U. S. A.; kaina 5 dol. Viršelis — M. Žymantienės.

"M O T E R S"
žurnalo senų numerių
(nuo 1956 metų)
galima gauti administracijoje

P R A Š O M E
U Ž M O K Ė T I
"M O T E R S"
P R E N U M E R A T Ą

ŽURNALAS BUS
SIUNTINĖJAMAS BE
PERTRAUKOS

A d m i n i s t r a c i j a